

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) *Forespørgsel nr. F 13:*

Forespørgsel til arbejdsministeren og finansministeren:

»Hvilke initiativer agter regeringen at tage for effektivt at få nedbragt den stigende arbejdsløshed?«

Af Poul Nødgaard (FP) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 17/11 92. Fremme af forespørgslen vedtaget 20/11 92).

Begrundelse

Poul Nødgaard (FP):

Fremskridtspartiets folketingsgruppe har fundet, at en debat i Folketinget om arbejdsløsheden ville være en oplagt mulighed for partierne til at fremlægge konkrete forslag om nedbringelse af ledigheden. Jeg bruger med vilje udtrykket »nedbringe ledigheden«, for det vil være ret urealistisk at tro på, at den nuværende rekordhøje ledighed kan afskaffes her og nu og i ét hug; det lader sig ganske enkelt ikke gøre.

Desværre har ledighedstallet på godt 300.000 ikke alene bidt sig fast, men der er også tendens til en stigning. Dette er helt uacceptabelt.

I Fremskridtspartiet har vi den grundopfattelse, at den mest hensigtsmæssige måde at nedbringe ledigheden på er at tage initiativer, som skaber varige job i den private sektor, og derfor er det mit håb og min tro, at Folketingets partier netop kan enes om at skaffe flere job i den private sektor. Udgangspunktet bør være et godt og fortroligt samspil med arbejdsmarkedets parter, der må have den samme interesse i løsningen af ledighedsproblemerne, som regeringen og Folketinget har.

De seneste dages afsløringer af misbruget af de nuværende beskæftigelsesordninger må og

så gøre det klart, at ikke alle de ordninger, der er igangsat for de ledige, er af det gode. Derfor vil vi i Fremskridtspartiet se med megen velvilje på, at man nyvurderer alle disse ordninger, der trods alt koster samfundet tocifrede milliardbeløb hvert år. Disse gigantiske summer kan sikkert for en dels vedkommende indgå i mere målrettede ordninger, og målet må være at komme ud af arbejdsløshedens onde cirkel.

I den forbindelse er det også af afgørende betydning, at regering og Folketing samt arbejdsmarkedets parter kan give alle danskere en tro på fremtiden. Situationen er i dag desværre den, at selv de, der har et arbejde, er nervøse for fremtiden. Det giver sig bl.a. udslag i, at man ikke tør investere i selv mindre forbrugsgoder, der eventuelt kunne medvirke til at sætte hjulene i gang gennem øget beskæftigelse. Set under en social synsvinkel er det tragisk, at tusindvis af medborgere hver dag vågner op til endnu en dag, hvor deres arbejdskraft ikke er efterspurgt, og det er lige så tragisk for de personer, der må stå op til et arbejde, som de har fået som jobtilbud, men som ikke er varigt.

I Folketinget kan vi meget ofte være uenige om den rette løsning af vort lands samfundsproblemer, men i dette tilfælde, hvor næsten alle familier på den ene eller anden måde er berørt, må det netop være muligt, at alle partier finder en fælles nøgle til at nedbringe arbejdsløsheden. Det er heller ikke uvæsentligt at høre, hvad regeringen i dag har at sige til Folketinget, og jeg går ud fra, at både finansministeren og arbejdsministeren vil fremlægge nogle konstruktive oplæg til forhandlinger med Folketingets partier om løsning af dette forfærdelige problem.

Udviklingen i ledigheden her i Danmark svarer ret nøje til en række andre europæiske landes, men det skal vi ikke lade os slå til tåls med; vi skal tage kampen op og vise, at Danmark kan blive toneangivende med hensyn til nedbringelse af ledigheden og dermed udnytte en særdeles velkvalificeret arbejdskraft, der for tiden ikke bliver brugt til noget som helst fornuftigt. Hele befolkningen, og ikke mindst de arbejdsløse, kan med rette forvente, at vi her i dag udsender nogle signaler, der viser, at den politiske vilje er til stede til at se fordomsfrit på vort samfunds største problem.

[Poul Nødgaard]

I første omgang vil jeg nøjes med disse indledende bemærkninger og afvente, hvad regeringen har at sige, og senere i debatten vil vi fremsætte Fremskridtspartiets helt konkrete forslag til, hvorledes arbejdsløsheden kan ned sættes, så vi kan løse dette store samfundsproblem.

Besvarelse

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

På finansministerens og egne vegne skal jeg fremføre følgende som svar på denne forespørgsel:

Lad mig først konstatere, at arbejdsløsheden er alt for høj, og at det er en central målsætning i regeringens økonomiske politik at nedbringe arbejdsløsheden. Gennem de sidste 10 år har der været ført en meget stram økonomisk politik for at rette op på de fundamentale ubalancer i dansk økonomi, nemlig det kroniske underskud på betalingsbalancen og det voldsomme underskud på de offentlige finanser. Denne politik er lykkedes; der er overskud på betalingsbalancen, og underskuddet på de offentlige finanser er bragt under kontrol og er lavt sammenlignet med forholdene i de øvrige OECD-lande. Dermed er der skabt de helt nødvendige forudsætninger for en sund og varig økonomisk vækst og en nedbringelse af arbejdsløsheden, for uden disse positive resultater ville der slet ikke være råderum til at gøre noget for at løse dette problem.

Desværre er det endnu ikke lykkedes at vende udviklingen i arbejdsløsheden; lad os sige det med hudløs ærlighed. Det skyldes først og fremmest, at den afdæmpede udvikling i den indenlandske efterspørgsel er fortsat i længere tid, end man havde ventet. Endvidere har udviklingen i den internationale økonomi været mat de sidste par år, og udsigterne for den nærmeste fremtid er desværre ikke alt for lyse. En væsentlig årsag til det svage konjunkturbillede i såvel Danmark som de øvrige europæiske lande er den høje internationale rente, som i øvrigt skyldes den høje tyske rente i kølvandet på genforeningen.

I denne situation med en meget svag økonomisk vækst, både nationalt og internationalt, må vi ikke tro, at politisk dikterede økonomiske mirakelkure kan fjerne arbejdsløsheden. Nøglen til en lavere arbejdsløshed er vækst i den private sektor, simpelt hen, og opgaven for

den økonomiske politik må derfor være at fjerne barrierer og over en bred front forbedre betingelserne for økonomisk vækst i den private sektor. Denne opgave har regeringen til hensigt at løse gennem en trefløjet vækststrategi, som på den ene side drager fordel af råderummet i den økonomiske politik og på den anden side løser nogle grundlæggende strukturelle problemer i dansk økonomi. De tre fløje i vækststrategien er for det første en styrkelse af infrastrukturen, for det andet en styrkelse af konkurrenceevnen for både små og store virksomheder og endelig for det tredje – og ikke mindst – en styrkelse af serviceerhvervene.

Med finansloven for 1993 er der allerede taget hul på væsentlige dele af den trefløjede vækststrategi. Infrastrukturen er blevet styrket gennem en fremrykning af en bred vifte af samfundsøkonomisk rentable offentlige investeringer for ca. 3,8 mia. kr. Disse investeringer vil styrke det danske samfund og gøre det bedre rustet til det indre marked, og samtidig tages toppen af ledigheden.

Konkurrenceevnen styrkes gennem en lang række erhvervspolitiske initiativer, og jeg kan nævne følgende eksempler: Vilkårene for iværksættere forbedres; formidling af viden og kvalitetsudvikling i mindre virksomheder styrkes; brugen af erhvervsforskere styrkes; ambassaderne får tilknyttet teknologiattachéer. Der kunne nævnes mange flere initiativer, men fælles for dem er, at de styrker den kvalitative konkurrenceevne i de danske virksomheder og vil udgøre et vigtigt fundament, når den internationale konkurrence øges i de kommende år. Disse initiativer på finansloven ventes at øge beskæftigelsen, og med alt muligt forbehold kan man vel sige, at det vil blive af størrelsesordenen ca. 20.000 personer i 1993.

Selv om finansloven for 1993 således har taget hul på væsentlige dele af den trefløjede vækststrategi, venter to store opgaver på at blive løst i den nærmeste fremtid. Den første store opgave er at styrke serviceerhvervene. I de kommende år kan vi imødesee en stærk stigning i efterspørgslen på serviceydelser, og en stor del af fremtidens arbejdspladser vil ligge inden for serviceerhvervene. Desværre er der flere barrierer for vækst i serviceerhvervene. Den offentlige sektor skal udvise en større fleksibilitet og i langt højere grad være parat til at overlade finansiering og produktion af service-

[Arbejdsministeren]

opgaver til den private sektor, hvis de kan udføres bedst og billigst dér.

Skattesystemet udgør en anden barriere, fordi de høje skatteprocenter forvrider konkurrencen mellem gør det selv-arbejde og køb af serviceydelser. En løsning på dette problem kan f.eks. være mulighed for fradrag af lønandelen for udgifter til håndværkere. Finansloven for 1993 tager et skridt i den rigtige retning med udbygningen af tilskudsordningen for reparation og vedligeholdelse, som fra 1994 tænkes omlagt til en fradragsordning, og vi skal videre ad den vej.

For det andet skal der gennemføres en arbejdsmarkedsreform, som først og fremmest skal understøtte den generelle økonomiske politik på en sådan måde, at fremgang i produktion og beskæftigelse ikke bremses af stivheder på arbejdsmarkedet. Vi har tidligere oplevet, at den økonomiske vækst blev bremsed af flaskehalsproblemer og deraf følgende inflation, selv ved et ledighedsniveau af en meget høj størrelse. Arbejdsmarkedsreformerne skal desuden sikre, at den højere arbejdsløshed ikke bider sig fast og udvikler sig til langvarig ledighed for den enkelte med alle de særlige sociale og menneskelige problemer, dette skaber. Det er her, aktiveringssystemet kommer ind i billedet.

Som de fleste vil huske, stod samtlige Folketingets partier i december 1991 bag nedsættelsen af et udvalg, der skulle komme med forslag til reformer på dagpengefinansierings- og aktiveringsområdet. Udvalget, der nu kendes som Zeuthenunderudvalget, afleverede sin rapport i sommeren 1992, og på baggrund af udvalgets ideer spillede regeringen ud i eftersommeren 1992 med forslag til dagpenge- og aktiveringsreformer, hvorefter forhandlingerne gik i gang. Desværre var det ikke muligt at opnå politisk enighed, inden finanslovforhandlingerne af tidsmæssige grunde måtte overtage den centrale placering i Folketingets arbejde. Regeringen beklager meget, at det ikke lykkedes at nå frem til en bredere aftale inden jul, ikke mindst fordi en ny udsættelse af arbejdsmarkedsreformerne først og fremmest går ud over de mange arbejdsløse, der igen og igen har hørt politikerne tale og tale om arbejdsløsheden og om alt det, der skal gøres for de arbejdsløse.

Behovet for reformer på området er særdeles påtrængende, og tiden er derfor nu kommet, hvor tingene ikke mere kan trækkes i

langdrag. Alt er undersøgt, og det er nu op til Folketinget at træffe de nødvendige beslutninger. Arbejdsløsheden er det eneste rigtig store samfundsøkonomiske problem, vi har tilbage.

Desværre må vi nok erkende, at muligheden for en hurtig gennemførelse af en dagpengefinansieringsreform er problematisk netop i de kommende måneder. Gennemførelsen af en finansieringsomlægning må ske i naturlig sammenhæng med og i god tid forud for fremtidige overenskomstforhandlinger, så parterne får mulighed for at tilpasse overenskomsterne til de rammer, som en ny dagpengefinansiering sætter. Dette kan selvsagt ikke nås i denne omgang, da forårets overenskomstforhandlinger jo allerede er startet, og det må vi tage hensyn til i vores tidsplan, så vi ikke forstyrrer de igangværende forhandlinger, der jo som bekendt er utrolig vigtige for hele samfundsudviklingen.

For at undgå enhver form for misforståelse vil jeg dog gerne kraftigt understrege, at dette under ingen omstændigheder må tages som et udtryk for, at regeringens ønske om en finansieringsreform er svækket. Tværtimod lægger vi særdeles stor vægt på at få gennemført en finansieringsreform, hvor parterne kommer til at bære en større del af ansvaret for dagpengesystemet. For mig at se er dette en forudsætning for, at der efterfølgende kan gennemføres en ydelsesreform med det rigtige perspektiv, og vi må derfor arbejde hurtigt videre med dette punkt.

Der er derimod intet til hinder for, at der gennemføres en gennemgribende reform af aktiveringsindsatsen over for de ledige snarest muligt. Den hidtidige indsats har ikke været effektiv nok set i forhold til de mange milliarder kroner, der anvendes hvert år. Indsatsen er for ufleksibel og ligger alt for sent i ledighedsforløbet, og virkningen heraf er, at ordningernes vigtigste resultat er genoptjening af den lediges dagpengeret. Ønsket om at genplacere de ledige på det almindelige arbejdsmarked bliver alt for sjældent opfyldt, og vi må derfor omlægge aktiveringsindsatsen efter følgende generelle principper:

For det første skal tilbudene gives efter den enkelte lediges behov og tilpasses til det lokale arbejdsmarkeds behov. For det andet skal tilbudene gives så tidligt i ledighedsforløbet som muligt, helst allerede efter 6-12 måneders le-

[Arbejdsministeren]

dighed. For det tredje skal aktiveringsindsatsen adskilles fra dagpengesystemet, så hovedformålet med aktivering ikke længere er at genoptjene dagpengeretten. For det fjerde skal der ske en decentralisering af indsatsen, så de lokale og regionale arbejdsmarkedsmyndigheder får bedre mulighed for at tilpasse indsatsen til de lokale og regionale behov. For det femte skal styringen og administrationen af systemet effektiviseres, bl.a. gennem indførelse af mål- og rammestyring. Og endelig skal der for det sjette indføres en række nye redskaber i indsatsen, og her er det allervigtigste, at disse redskaber skal kunne kombineres frit, så de bedst muligt og helt konkret matcher den lediges og arbejdsmarkedets behov.

Forhandlingerne i efteråret om en ny aktiveringsreform blev ikke stoppet, men kun midlertidigt udskudt. Ifølge finanslovaftalen fortsætter forhandlingerne om aktivering af ledige i 1993. Disse forhandlinger skal resultere i, at den ny lovgivning kan vedtages i Folketinget inden udgangen af juni måned, og regeringen ser gerne, at alle partier hurtigt forhandler sig frem til et forlig på området.

Da et nyt aktiveringssystem er et af regeringens højest prioriterede områder, vil regeringen meget snart tage de fornødne initiativer, så vi kan nå dette mål. De arbejdsløse venter på os og er utålmodige. I Arbejdsministeriet modtager vi en konstant strøm af henvendelser fra ledige, som oplever på deres egen krop, hvor ufleksibelt det nuværende aktiveringssystem er. Det er de centralt fastlagte regler, som er i centrum, ikke den ledige, og hvis der er konflikt mellem disse regler og den lediges behov og ønsker, er det reglerne, der vinder. Sådan bør det naturligvis ikke være.

Vi nåede dog et lille skridt i den rigtige retning i forbindelse med finanslovaftalen, nemlig ved afskaffelse af retten og pligten til uddannelsesstilbud efter det første arbejdstilbud. I stedet skal disse penge og flere til bruges på en behovsorienteret indsats først og fremmest af uddannelsesmæssig karakter, og ligeledes skal der etableres et regionalt forsøg med aktivering efter Zeuthenprincipperne. Men et lille skridt er ikke nok, vi skal helt frem til målet, og det skal gå hurtigt. Zeuthenudvalget har vist vejen, stafetten er blevet afleveret til regering og Folketing. Ingen vil kunne forstå, hvis vi fortsat tøver.

Forhandling

Poul Nødgaard (FP):

Det er blevet en almindelig opfattelse, at ledigheden kan reduceres, hvis offentlige investeringer fremrykkes og forøges, som arbejdsministeren også gav udtryk for. Ingen erfaringer kan imidlertid bekræfte, at øget fremrykning af offentlige investeringer vil reducere ledigheden. Det springer i den forbindelse også i øjnene, at større offentlige anlægsarbejder skal udbydes i EF-licitation, og herved kan de offentlige investeringer, der skal bidrage til en reduktion af ledigheden i Danmark, måske i stedet medvirke til at nedbringe ledigheden i andre EF-lande.

Nej, vejen frem er omfattende skattelettelser, der vil få en særdeles positiv indflydelse på beskæftigelsen, og derfor mener Fremskridtspartiet, at indkomstskattelettelser er et af de væsentligste instrumenter i kampen mod ledigheden. Derfor skal Det Radikale Venstre også have ros for, at partiet igen har fremsat kravet om indkomstskattelettelser.

For at undgå, at stigende offentlige udgifter yderligere forringer beskæftigelsen og skaber balanceproblemer, er det nødvendigt at skabe nye job i den private sektor, og her er netop skattelettelser et fremragende instrument. Skattelettelser, der modsvares af udgiftsreduktioner, vil bl.a. kunne skabe en større indenlandsk efterspørgsel og i øvrigt forbedre konkurrenceevnen. Det er netop vigtigt, at indkomstskattelettelser ikke bare bliver omkroinger af forskellige skatter og afgifter, men ægte skattelettelser, der modsvares af udgiftsreduktioner.

Skatter og afgifter kan bruges til meget, men desværre ser vi for det meste, at skatter skader virksomhederne og beskæftigelsen. Fremskridtspartiet vil opfordre til, at man fremover bruger skatte- og afgiftslettelser til at skabe bedre konkurrenceevne og større beskæftigelse.

Et andet synspunkt, der har været fremme i debatten, er, at den aktuelle arbejdsmængde må fordeles på en bedre og mere retfærdig måde. Dette syn er baseret på en forestilling om, at arbejdsmængden er konstant, men det er den imidlertid ikke. Mængden af arbejde ændres konstant, og sådan har det været gennem hele historien. Myten om, at arbejdsmængden

[Poul Nødgaard]

er konstant, har rent faktisk været grundlaget for de sidste 30 års arbejdsmarkedspolitiske initiativer. Arbejdstidsforkortelsen var f.eks. et forsøg på at fordele arbejdet, og gennem efterlønsordningen og den betalte forældreorlov forsøgte man at reducere arbejdsstyrken, men på trods af disse tiltag er arbejdsløsheden fortsat steget. At disse tiltag ikke formår at reducere ledigheden, skyldes naturligvis, at arbejdsmængden ikke er konstant. Hvis arbejdsstyrken reduceres, reducerer man samtidig mulighederne for en forbedring af produktiviteten, og den slags tiltag afskærer os med andre ord fra den mulige velstand, som vil kunne opnås under et mere fleksibelt arbejdsmarked.

Mange analyser har påvist, at vores dagpenge-system medfører, at vi har politisk fastsatte minimumslønninger for de laveste indkomstgrupper, idet dagpengesatsernes størrelse i stort omfang er bestemmende for de laveste indkomstgruppers lønniveau.

Hr. Helge Sander refererede den 4. januar 1993 i dagbladet Politiken flere af de analyser, der påviser denne problematik. I forlængelse af referatet af analyserne fastslog hr. Helge Sander, at det ville være nødvendigt med en ændret aktiveringsindsats og et ændret dagpenge-system, der medfører større lønspredning. Det er Fremskridtspartiet fuldstændig enig i – man skal også rose folk en gang imellem. Dagpengesystemet skaber således paradoksalt nok arbejdsløshed. Derfor er det vigtigt, at dagpengesystemet ændres, således at efterspørgslen efter de laveste indkomstgrupper, ufaglærte, ikke hæmmes.

I den forbindelse vil jeg godt sige, at det har været meget positivt at opleve De Radikale have mod til oprindeligt at foreslå og senere fastholde, at dagpengesystemet skal ændres, så der fremkommer en langt større egenbetaling. Hvis egenbetalingen forøges væsentligt, vil f.eks. lønpres og andre krav, der medfører større risiko for arbejdsløshed, blive reduceret. I den forbindelse vil det være rimeligt at overveje at indføre fri etableringsret for a-kasser.

De arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger, som hidtil har været iværksat, har ganske enkelt været en katastrofe. I de sidste 20 år er midlerne til aktiv ledighedsbekæmpelse fordoblet, samtidig med at arbejdsløsheden er vokset til et hidtil uset niveau på omkring 323.000 helårsløst.

Derfor er det ikke rimeligt at udbygge indsatsen yderligere. Argumentet for at udbygge den aktive ledighedsbekæmpelse lyder, at arbejdsløsheden ville være endnu større uden disse foranstaltninger. Dette har ganske enkelt ikke hold i virkeligheden. De få undersøgelser, der er foretaget af ordningerne, påviser, at de ikke har nogen dokumenteret beskæftigelses-effekt.

En af de mest bemærkelsesværdige undersøgelser er undersøgelsen af de såkaldte AMU-uddannelser. Undersøgelsen giver den paradoksale konklusion, at kursister med en forudgående høj ledighed rent faktisk stilles beskæftigelsesmæssigt dårligere efter deltagelse i et såkaldt AMU-kursus. Arbejdsmarkedsstyrelsen har foretaget mindre detaljerede undersøgelser af de såkaldte arbejdstilbud. Det har ikke været muligt at påvise en gunstig beskæftigelsesvirkning.

De eksisterende løntilskud fra aktiveringsmidlerne har flere ødelæggende konsekvenser. Løntilskuddene skaber således konkurrenceforvriddning med konkurser og forøget ledighed til følge. I øvrigt bevirker løntilskuddene, at langtidsledige fortrænger den faste arbejdskraft med fornyet og forøget arbejdsløshed til følge.

Det er interessant, at bestemte aktiveringsordninger ved nærmere eftersyn viser sig at være udformet så klodset, at det måske på det nærmeste er i konflikt med EF-bestemmelserne på området.

Ud fra en samlet vurdering kan det således konkluderes, at den aktive arbejdsmarkedspolitik er mislykkedes. De mange tiltag skaber ikke nye og varige arbejdspladser. Aktiveringsordningerne bidrager derimod til usynliggørelse i den reelle ledighed. Personer, der deltager i de pågældende ordninger, registreres ikke som ledige i den offentlige arbejdsløshedsstatistik. Ved at lægge antallet af helårspersoner, der er omfattet af disse aktiveringsordninger, til den officielle ledighed fremkommer det mere retvisende bruttoledighedstal på ca. 400.000.

Danmark er således et af de OECD-lande, der bruger flest økonomiske ressourcer på arbejdsmarkedspolitikken. Det gælder også omfanget af de ydelser, vi bruger på aktive foranstaltninger.

Fremskridtspartiet ønsker gradvis at afskaffe de omtalte foranstaltninger. Ikke fordi vi er

[Poul Nødgaard]

modstandere af en beskæftigelsespolitisk indsats, men fordi det nuværende aktiveringssystem årlig koster næsten 14 mia. kr., fordelt med ca. 9,3 mia. kr. for staten og 4,6 mia. kr. i det kommunale regi, uden dokumenteret effekt. Vi finder det derfor uhensigtsmæssigt at styrke indsatsen, og vi vil pege på nogle andre veje.

Som et led i en afvikling af de offentlige arbejdsmarkedsuddannelser, de såkaldte AMU-uddannelser, vil Fremskridtspartiet derfor foreslå som et helt nyt initiativ i dansk arbejdsmarkedspolitik, at der etableres et system, som vi har valgt at kalde virksomhedsrelaterede uddannelser. Princippet i VRU-systemet, som vi kalder det, er, at der etableres en fradragset på f.eks. 125 pct. for udgifter afholdt i forbindelse med virksomhedernes interne uddannelser. Ordningen vil betyde, at lære- og praktikpladser, jobtræning, efteruddannelse osv. afholdes og tilrettelægges af virksomhederne, så de svarer til virksomhedernes egne behov. Læg mærke til det! Virksomhederne er nemlig de eneste, der er i stand til at vurdere, hvilke kvalifikationer der er brug for.

Fremskridtspartiets nye initiativ vil indebære, at virksomhederne ikke vil afholde sig fra at udvide medarbejderstaben på grund af oplæringsomkostninger. De vil derimod kunne foretage en mere fleksibel personaleplanlægning. Ordningen vil ligeledes medføre, at lønmodtagerne kan koncentrere sig om de generelle uddannelsesstilbud i forvisning om, at den mere specifikke uddannelse og jobtræning tilbydes af deres arbejdsgivere.

VRU-systemet vil ganske enkelt gøre det attraktivt for virksomhederne at oplære langtidsledige med henblik på permanent beskæftigelse.

VRU-systemet vil også mindske udsvingene i beskæftigelsen, fordi virksomhedernes personaleplanlægning bliver meget mere langsigtet.

Endelig for det tredje vil VRU-systemet sikre, at de beskæftigede ikke fejluddannes inden for de områder, hvor de ikke kan opnå beskæftigelse. Det er noget meget, meget centralt i ordningen.

Som afsluttende bemærkning vil jeg opfordre Folketingets partier til at lægge ideologisk skoleridt til side og i stedet være med til i fællesskab at finde nye veje til nedbringelse af arbejdsløsheden med respekt og forståelse for de familier, der er ramt af arbejdsløshed.

Jeg har påvist, at fremrykkede offentlige investeringer nok ikke er det, der løser sagen. Derimod vil vi fortsat slå på indkomstskatteløstelser – og dér skal man lytte godt efter. Det er og bliver ad den vej, vi skal ud af arbejdsløsheden. Det gælder om at få sat de danske personskatter ned. Dermed vil der være mulighed for et større forbrug, og når der kommer et større forbrug, så ved vi alle, at der kommer flere i beskæftigelse. For Fremskridtspartiets vedkommende vil vi gerne understrege, at det skal være en forhøjelse af den skattefrie bundgrænse, således at *alle* borgere får en skatteletelse. Det er dér, vi angriber ondets rod, personskatterne, og det skal ske ved nedsættelse af det skattefrie bundfradrag.

Jeg kan se, tiden er ved at udløbe. Formanden bliver lidt utålmodig, han rykker sig i hvert fald i stolen. Jeg skal så runde af, og det vil jeg gøre med at fremsætte et forslag om motiveret dagsorden, som jeg ikke kan forestille mig det kan blive vanskeligt for hverken Venstre eller De Konservative at støtte, for jeg sad og noterede ned, hvad vores udmærkede arbejdsministre sagde. Det var noget med vækst i den private sektor, styrkelse af konkurrenceevnen, flere i beskæftigelse på grund af finansloven for 1993 – 20.000 er et lille tal – de høje personskatter var problemet, sagde arbejdsministeren også. Og arbejdsministeren kom også ind på dagpengesystemet; det skulle op at stå, de afbrudte dagpengeforhandlinger skal vi have gang i igen. Endelig sagde arbejdsministeren, at den nuværende indsats for de ledige ikke er tilstrækkelig.

Det er alle disse ting, jeg nu har nævnt i min tale her, og dér får arbejdsministeren og hans parti sikkert ikke vanskeligheder ved at tilslutte sig følgende dagsorden, som jeg fremsætter på Fremskridtspartiets vegne:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Med henblik på effektivt at nedbringe ledigheden opfordrer Folketinget regeringen til at fremsætte initiativer til en dagpengereform samt fremsætte initiativer, der nedbringer indkomstskatten og reducerer de offentlige udgifter og dermed forbedrer konkurrenceevnen. Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 23).

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Poul Nødgaard havde ikke ret i, at tale-tiden var ved at være udløbet; den er langt overskredet.

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i debatten.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil godt sige hr. Poul Nødgaard tak for den meget flotte uideologiske tale og specielt den utrolig uideologiske dagsorden, der er fremsat. Det synes jeg er meget flot. Mine begreber om ideologi skal åbenbart revideres, og det skal den store danske ordbog så også, tror jeg, hvis det her var uideologisk. Men det kan vi jo diskutere.

Grunden til, at jeg bad om ordet, var sådan set ikke allerede nu at starte en byge af korte bemærkninger. Det er kun, fordi Fremskridtspartiet forundrer mig, hver gang de holder en tale. Se, jeg tager mange EF-diskussioner med Fremskridtspartiet i øjeblikket, og hver eneste gang fortæller Fremskridtspartiets repræsentanter, at man er mod Unionen og Maastricht, men man er for EF og det indre marked. Og mig bekendt stemte Fremskridtspartiet vel også for EF-pakken i sin tid.

Og nu hører jeg så hr. Poul Nødgaard sige, at det er jo ikke godt med de dér EF-licitationer. Så jeg vil godt spørge hr. Poul Nødgaard, om Fremskridtspartiet virkelig har den opfattelse, at i et indre marked, som nu er gennemført, skal man altså ikke have EF-licitationer; man skal kun have nationale licitationer, og der skal altså ikke være nogen mulighed for at arbejde på den måde over de gamle grænser.

Hvis det er Fremskridtspartiets politik, så vil jeg bede hr. Poul Nødgaard om at gå tilbage til fru Annette Just og fru Pia Kjærsgaard, og hvad de ellers hedder alle sammen, og fortælle, at nu skal man ikke kun være imod Unionen, nu kan man lige så godt tage skridtet fuldt ud, for det har man jo gjort i ånden, nemlig også vendt sig mod både det indre marked og fundamentet i EF.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Lad mig lige indledningsvis sige til hr. Due-

toft, at jeg er temmelig stolt af, at vores ideologiske opfattelser er vidt forskellige; det er jeg i hvert fald temmelig stolt af.

Med hensyn til EF-problematikken: Hr. Duetoft må se mit manuskript bagefter. Hr. Duetoft har ganske enkelt ikke hørt ordentligt efter. Jeg sagde, at vi ikke tror på, at fremrykkede offentlige investeringer er det, der løser arbejdsløsheden i Danmark. Og jeg tilføjede: Man må se i øjnene, at de store arbejder skal udbydes i EF-licitation, og der er dermed ikke nogen sikkerhed for, at det bliver dansk arbejdskraft, der får disse arbejdsopgaver. Præcis sådan sagde jeg.

Og lad mig så skære det ud – nu mener jeg ikke, vi skal have en debat om EF, men da hr. Duetoft nu har bragt det frem: Der skal ikke herske den ringeste tvivl om, at Fremskridtspartiet er tilhænger af EF og det indre marked, som blev vedtaget i 1986 til ikrafttræden nu. At det så giver nogle begynderproblemer, er selvfølgelig kedeligt, men dem håber jeg man finder ud af hen ad vejen. Men ingen tvivl om vores holdning, og heller ingen tvivl om, at vi skal overholde reglerne i relation til vores nuværende samarbejde med EF! Det vil jeg gerne slå fast på det bestemteste.

Jytte Andersen (S):

Arbejdsløsheden er et menneskeligt dybt alvorligt problem, som Fremskridtspartiet nu skal slå plat på med denne forespørgsel.

Fremskridtspartiet repræsenterer set med Socialdemokratiets øjne en holdning over for ledighed, som både afspejler kynisme og ligestyldighed. Og partiet stemmer til enhver tid for forslag eller fremsætter forslag, som vil forværre ledighedsproblemet, eller som vil gøre dagligdagen for de ledige endnu mere perspektivløs, dystert og fattigt.

Vi synes, at arbejdsløsheden er en alt for alvorlig sag til, at noget parti kan tillade sig at slå plat på den. Efter vores opfattelse er arbejdsløsheden ikke en naturkatastrofe; den er menneskeskabt, og den skal løses igennem politiske beslutninger. Der skal være plads til alle i arbejdsfællesskabet, der skal være brug for alle, og alle kan noget. Det er det, der er det socialdemokratiske udgangspunkt i denne debat.

Siden midten af 1970'erne har Danmark været konfronteret med en stor arbejdsløshed, en arbejdsløshed, som inden for de seneste år er

[Jytte Andersen]

vokset katastrofalt. De økonomiske udsigter peger desværre i retning af yderligere forværring. Der kan ikke længere herske tvivl om, at det største samfundsproblem, vi har, er, at Danmark er gået i stå med ledighed og social og kulturel uro og utryghed til følge og med en afgørende trussel mod velfærdssamfundet og mod den enkeltes tryghed.

Flere og flere bliver ledige i længere og længere tid. Flere og flere får ikke fodfæste på arbejdsmarkedet. Socialkommissionen har bl.a. dokumenteret det, vi andre har argumenteret for i årevis, og sagt, at mangelen på reelle og varierede uddannelsesmuligheder for alle unge udgjorde et stort ungdomsproblem.

Efter vores opfattelse hører de unge hverken til i bistandssystemet eller i dagpengesystemet. Unge mennesker hører til i uddannelsessystemet, hvor de skal have en uddannelse, der giver kompetence fagligt såvel som alment.

Flere og flere skubbes i disse år også ud af arbejdsmarkedet. Antallet af sociale klienter, løntilskudspersoner, førtidspensionister og efterlønnere stiger med eksplosiv fart. Ikke fordi alle disse udstødte mennesker er mere uanvendelige, end de var i tider med god beskæftigelse, men alene fordi udbudet af mennesker, der vil arbejde, er større end efterspørgslen efter medarbejdere.

Sådan som vi ser det, går den politiske skillelinje imellem stræben mod at øge efterspørgslen efter medarbejdere, skabe nye varige job og hæve kvalifikationsniveauet på den ene side, og på den anden side at reducere og billiggøre udbudet af arbejdssøgende mennesker i dette land. Socialdemokratiet står på det synspunkt, at vi skal bruge vore kræfter på at øge efterspørgslen efter medarbejdere i stedet for, som mange borgerlige partier ustandselig bidrager til, at mistænkeliggøre de ledige og sætte spørgsmålstegn ved, om de nu også er rigtig ledige.

Udfordringen til det politiske system er kolossal, men desværre er lysten til at løfte og løse opgaverne på et solidarisk og socialt-humanistisk grundlag for beskeden, og man kan en gang imellem med stille undren spørge, hvorfor det mon er blevet mere attraktivt at investere i smarte, kreative og spekulative arrangementer i stedet for at investere i ny vækst og nye arbejdspladser.

Socialdemokratiets krav om fremme af styrkelse af voksenuddannelse, udvidelse af be-

skæftigelsen på bygge- og boligområdet samt fremrykning af offentlige investeringer i samfundsnyttige opgaver blev i nogen grad imødekommet ved vedtagelsen af dette års finanslov. Men hermed er vi kun nået et lille skridt på vejen. Med 320.000 ledige kan vi politikere ikke tillade os at lade det blive ved det. Vi skal vedvarende arbejde for flere almindelige og ordinære job.

Påstanden om, at det ikke kan lade sig gøre at skabe meningsfyldt beskæftigelse til alle, accepterer vi ikke. Vi ønsker et samfund, hvor en stor gruppe mennesker skal være med. Der er brug for alle, der skal være plads til alle, og der skal ikke være en stor gruppe mennesker, der hænger frit svævende i luften til spot og spe for dem, der måtte have det behov.

Men det er helt oplagt, at vi skal bruge flere og også mere utraditionelle virkemidler, end vi hidtil har gjort. Fuld beskæftigelse med traditionelle instrumenter er en illusion, men det drejer sig om at fastholde kravet om, at der skal være meningsfyldt beskæftigelse til alle, selv om vi ikke kan skabe fuld beskæftigelse med de traditionelle virkemidler, og det er lige så oplagt for os, at grænsen for, hvor mange løntilskudsordninger og kunstige jobtyper vi kan fremskaffe, er langt overskredet, hvis vi skal bevare det danske arbejdsmarked som et roligt og velfungerende arbejdsmarked, og det vil vi i Socialdemokratiet.

Et af vores store dagblade, Politiken, har i øjeblikket en føljeton under overskriften »Spildte kræfter«. Den understreger vel med al ønskelig tydelighed, at tilskudsordninger af den ene eller den anden art kun kan anvendes som en midlertidig løsning, og de virker aldeles uhensigtsmæssigt i en så hård og vedvarende beskæftigelseskrise som den, Danmark finder sig i i disse år.

Man kan så vælge at sige, at det må vi stoppe her og nu, og dermed vil man i realiteten overlade 65.000 ledige til enten total passivitet på bistanden eller på dagpenge, og det vil Socialdemokratiet ikke. Vi vil gerne være med til at kigge på løntilskudsordningerne, vi vil gerne være med til at afskaffe dem, men svaret på arbejdsløshedsproblemet er ikke en afskaffelse af løntilskudsordningerne her og nu. Svaret på arbejdsløshedsproblemet er, at vi skal skaffe flere ordinære job, vi skal skaffe flere uddannelsesmuligheder, vi skal etablere nogle bedre

[Jytte Andersen]

orlovsordninger, og så skal vi måske også udvikle et nyt arbejdsmarked med socialt, kulturelt og kreativt indhold. Men frem for alt skal vi i gang med en gigantisk voksen- og efteruddannelsesreform, som både skal omfatte de beskæftigede og de ledige, som kan åbne op for rotation og bevægelighed på arbejdsmarkedet, og som også vil give folk nogle flere valgmuligheder.

Arbejdsløsheden er vores største samfundsproblem, siger alle. Skal det politiske system blot bevare en smule respekt, bør året 1993 være året, hvor vi handler. Ledigheden lader sig ikke snakke væk; det har de forgangne ti år bevist. Ledighed er som sagt ikke en naturkatastrofe, som vi ikke kan afværge. Den er menneskeskabt, og den skal løses af mennesker. Den skal løses af mennesker her i Folketinget. Den skal løses også igennem et forpligtende og koordineret internationalt samarbejde – nordisk samarbejde, europæisk samarbejde – og derfor spiller det selvfølgelig en ganske afgørende rolle, at vi får afklaret vores samarbejdslinjer til EF.

Der er for os socialdemokrater ikke tvivl om, at vores problemer er uløseligt forbundet med den verden, vi lever i, og med den økonomiske og beskæftigelsesmæssige politik, der føres i landene omkring os. Derfor skal vi et forpligtende europæisk samarbejde, derfor skal vi et forpligtende nordisk samarbejde, et samarbejde, som kommer mere og mere i fokus og spiller en større og større rolle for den måde, vi indretter vores samfund på – et samfund, hvor der efter Socialdemokratiets opfattelse skal være plads til alle, et samfund, hvor en arbejdsløshed på 320.000, som måske stiger til 350.000, er absolut uacceptabel.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Nu får Fremskridtsfolk meget ofte skyld for, at vi bruger nogle stærke udtryk, at vi er meget uparlamentariske, og hvad vi ellers kan få skyld for. Det, der bringer mig herop, er den bemærkning, fru Jytte Andersen indledte sin tale med, hvor hun to gange sagde, at det var plat af Fremskridtspartiet at rejse en sådan debat. Nu vil jeg ikke bruge udtrykket plat også, for så er jeg jo ikke bedre end fru Jytte Andersen, så det vil jeg ikke gøre; men jeg havde lyst til at gøre det. Men jeg synes, at det var en meget upassende bemærkning.

Jeg vil gerne gøre fru Jytte Andersen opmærksom på, at vi 12, der sidder i Fremskridtspartiets folketingsgruppe, er valgt i dette Folketing på nøjagtig lige så lovlig vis, som fru Jytte Andersen er, og vi har efter dansk parlamentarisk skik ret til at rejse de debatter, vi vil, her i Folketinget. Så jeg synes, at det er en ret uforskammet indledning, når jeg i en tale har lagt op til en fredelig, rolig debat om et problem, som jeg synes at vi er enormt fælles om, lige fra SF i den ene side af salen og over til Fremskridtspartiet i den anden.

Men tilsyneladende – sådan fornemmer jeg det nærmest – er Socialdemokratiet mere eller mindre jaloux over, at det er Fremskridtspartiet, der har rejst debatten, og så skal man udsættes for en sådan utidig bemærkning. Men o.k., sådan er livet herinde. Det er i hvert fald ikke mig, der har lagt op til at forpuste debatten. Vi skulle snakke om de arbejdsløse og ikke kaste mudder på hinanden. Det er i hvert fald ikke min stil, men det er tilsyneladende fru Jytte Andersens stil.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Det, jeg prøvede at sige indledningsvis, var, at den holdning, som vi generelt ser Fremskridtspartiet indtage over for arbejdsløsheden, er den, at de ledige skal gøres til genstand for almindelig mistro, og at de ledige får for høj kompensation. Man stræber til enhver tid efter en politik, som er arbejdsløshedsskabende, og ikke en politik, som er arbejdsløshedsbekæmpende. På den baggrund og efter at have stemt imod en finanslov, hvor der vitterlig lå mere beskæftigelse, hvor der var en øget indsats over for ledigheden, en øget indsats over for uddannelsesbehovet, en øget indsats over for fremrykning af investeringer, formulerer man en forespørgselsdebat – med lidt forarget stemme, som hr. Poul Nødgaard havde i sit første indlæg: Hvad vil Folketinget gøre? Hvad vil regeringen gøre?

Man har altså den ene gang efter den anden undladt at støtte forslag, der skabte flere arbejdspladser, og det er på den baggrund, jeg mener, at der er en lille smule politisk gøgl i det her.

Det betyder ikke, at vi ikke synes, at debatten er vigtig, og i min tale redegjorde jeg faktisk også for, hvor vigtigt det er, at vi får taget

[Jytte Andersen]

fat på denne diskussion, hvor vigtigt det er, at vi får sendt nogle signaler ud også til erhvervslivet, også til arbejdsmarkedets parter, om, at det faktisk er vigtigt at anstrenge sig for hele tiden at sætte ledigheden i fokus.

Men jeg synes godt nok også, man skal prøve at trække nogle linjer tilbage, når man står her den 14. januar og gør sig til helt.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg er nødt til at sige af hensyn til historiskrivningen på baggrund af hr. Poul Nødgaards indlæg om, at vi var enige fra Fremskridtspartiet og over til SF, at vi er enige om, at vi står med det største samfundsproblem overhovedet, og det er den diskussion om arbejdsløsheden, vi har. Men når det kommer til løsninger, har vi aldrig været i samme afstemningsboks som Fremskridtspartiet, for de er principielt i Fremskridtspartiet gået imod alle tiltag for at mildne luften for de arbejdsløse og for at sætte noget i gang, og uden de to ting kan vi overhovedet aldrig være sammen med Fremskridtspartiet i løsninger på det her område.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Det, der bringer mig herop for en kort stund, er fru Jytte Andersens bemærkning om finansloven og Fremskridtspartiet.

Lad os lige slå helt fast: Fremskridtspartiet deltog aktivt og konstruktivt – spørg finansministeren, han sidder her i salen – i disse forhandlinger, indtil Fremskridtspartiets forhandlere blev kaldt til finansministeren og fik at vide, at bl.a. Socialdemokratiet havde ønsket Fremskridtspartiet ud af finanslovforhandlingerne. Det må jeg jo sige, fordi det var den korte melding. Socialdemokratiet blev ikke nævnt, men der blev nævnt seks partier, og vi kan jo trods alt tælle. Og vi ved, at SF gik ind ad døren til finansministeren, da vi gik ud. Så træk to fra otte, det er seks; så ved vi, hvilke partier vi rent faktisk taler om.

Og så med hensyn til arbejdspladser. Læg lige mærke til én ting, når vi taler om at trykke på de knapper, der sidder nede ved vores pladser: Fremskridtspartiet stemmer aldrig for et forslag, der er ødelæggende for dansk er-

hvervsliv. Det gør bl.a. Socialdemokratiet. En lang række danske arbejdspladser er knust på grund af socialdemokratisk politik, hvor man kun har haft én tanke: at lægge øgede omkostninger på dansk erhvervsliv med det til følge, at virksomheder har måttet afskedige personale. Det ved fru Jytte Andersen godt, og jeg ved godt, at fru Jytte Andersen er nødt til nu at gå herop bagefter og afvise det; men det er lige så sikkert som amen i kirken, at det, jeg her siger, er rigtigt. Der er ingen, der har skadet dansk erhvervsliv, som Socialdemokratiet har.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg vil godt sige først til hr. Poul Nødgaard om finansloven og hvem, der er med, og hvem, der ikke er med: Det er jo regeringen, der indbyder de partier, der skal med, og vi har meget beklaget, at SF ikke var med i finanslovforhandlingerne. Men det afgørende, uanset om forhandlingsforløbet er på den ene eller den anden facon, er, hvad der rent faktisk sker, når man skal trykke på knapperne ved de endelige afstemninger, og dér er det fuldstændig rigtigt, som fru Lilli Gyldenkilde sagde, at når det kommer til stykket, når man skal vælge mellem den røde og den grønne knap, så trykker Fremskridtspartiet altid på den knap, der skaber dårligere vilkår for de ledige, og som skaber flere ledige. Det er vores opfattelse, det er vores oplevelse i Folketinget. Jeg har været medlem af Folketinget i 13 år, og det har altid været min opfattelse.

Og så vil jeg selvfølgelig fuldstændig afvise, at Socialdemokratiet i sig selv skulle være arbejdsløshedsskabende. Vi har faktisk også i forbindelse med den seneste finanslov trukket i den retning, at der skulle skabes bedre vilkår for arbejdsmarkedet, for erhvervslivet, og vi er gået ind for en jobskabesudvikling. Vi har bl.a. været meget optaget af noget af det, som arbejdsministeren sagde, nemlig at få styrket vækstlaget i erhvervslivet, i de små og de mellemstore virksomheder, hvor vi mener der er et potentiale for at skabe nye arbejdspladser. Noget af det mest spændende, vi skal udmønte efter finansloven, er, hvordan vi får de små og mellemstore virksomheder til at etablere det netværk, der gør, at de kan være jobskabende, at de kan forny sig, at de kan spille sammen også i forhold til den internationale verden, vi lever i.

(Kort bemærkning).

Kai Dige Bach (KF):

Jeg synes, vi bevæger os en lille smule ude i horisonten med arbejdsløsheden i øjeblikket. Det er meget godt med historieskrivningen og udlandet og arbejdsmarkedet og procedurerne, men det, det drejer sig om, er jo arbejdet. Og hvad galt er der i, at man kan få arbejdet til at løbe rundt? Jeg mener helt principielt, at der er arbejde nok, og der er altså to veje, vi kan gå, når vi ikke har råd til at købe det arbejde, der skal laves. Vi kan enten sætte prisen ned på det arbejde, der skal gøres, eller også kan vi give folk noget mere købekraft. At sætte prisen ned vil sige, at man af de allerlaveste indtægter ikke tager så høj en skat, at arbejdet bliver så dyrt, at man ikke kan betale det. At sætte købekraften op vil sige, at man skal have lov at købe noget arbejde for sin løn, inden man begynder at betale skat. Sandheden er jo, at vi betaler 1000 pct. i skat af arbejdet, og det er klart, at det er ikke holdbart.

Nu skal jeg prøve at forklare det forsigtigt. Det er jo sådan, at hvis en person vil have 1.000 kr. for at lave et stykke arbejde, så skal et almindeligt menneske tjene 3.000 kr. for at få 1.000 kr. ud af det til at betale med. Og hvis jeg med min høje indtægt skal betale 3.000 kr. for et eller andet, skal jeg hjem i min lille, stakkels virksomhed og hæve 10.000 kr. for at betale det, og så har jeg ikke råd til det. På den måde falder der en masse arbejde på gulvet. Derfor bliver vi nødt til at se på, hvordan vi får gjort arbejdskraft billigere; ingen anden vare i dette land kunne sælges, hvis vi lagde 1000 pct. afgift på den. Det er helt logisk, at vi skal have fat i de ting, som vi er ved at have fat i nu, og så kan det ikke nytte noget, at vi vil inddrage udlandet eller historieskrivningen eller alt andet; der findes måder at gøre dette her på, hvis vi vil se lidt utraditionelt på det.

Pia Christmas-Møller (KF):

Selv om det måske ikke kommer til at tegne billedet i morgendagens aviser, er denne dags debattema den alt for høje arbejdsløshed – det største problem, vi slås med i det danske samfund. Arbejdsløsheden er en mægtig byrde; det er den menneskeligt og økonomisk for den enkelte og også for samfundet. Der er jo snart sagt ikke én familie, som ikke på en eller anden måde har været berørt af ledighed, og for

mange er frygten for at miste arbejdet måske det sværeste problem at tumle. Derfor må og skal bekæmpelse af arbejdsløsheden stå allerøverst på den politiske dagsorden.

Netop i disse måneder er der desværre kun alt for god grobund for de pessimistiske prognoser. Flere og flere spørger sig selv og andre: Kommer vi da aldrig af med den arbejdsløshed? Er det i virkeligheden med ledigheden som med vejret: alle taler om det, men ingen kan gøre noget ved det, når det kommer til stykket?

Det Konservative Folkepartis svar er klart: Selvfølgelig både kan og skal vi gøre noget for at nedbringe arbejdsløsheden. Vi erkender, at det kræver en meget stor kraftanstrengelse både på kort og på lang sigt. Vi erkender, at forudsætningen er, at både viljen og modet oprustes hos et flertal blandt beslutningstagerne i det politiske liv og på arbejdsmarkedet. Der skal slagtes en del hellige køer og gøres op med en del vanetænkning begge steder.

Vi er samtidig fuldt ud klar over, at det alt sammen vil hjælpe uendelig lidt, hvis vi ikke meget snart får afklaret vores forhold til EF. De seneste måneders ustabilitet på valutamarkederne har kun i et alt for klart sprog demonstreret, hvor vigtigt det er med ro omkring de økonomiske vilkår for samhandelen over grænserne.

I den konservative gruppe er vi overbevist om, at arbejdsløsheden skal bekæmpes med både en vækststrategi og nogle grundlæggende strukturreformer. Lige så overbevist er vi om behovet for, at der bliver etableret en mærkbar sammenhæng mellem den kortsigtede og den langsigtede indsats. Ikke mindst er en dagpenge reform stadig mere påtrængende. I de mange forskellige overgangsordninger, midlertidige ordninger og forsøgsordninger er den indre sammenhæng ikke ligefrem slående, og vi får slet ikke nok for de mange penge, vi bruger på aktivering. Vi må have en sammenhæng i systemet, vi må have en mere behovsorienteret indsats, som tager udgangspunkt i den enkeltes behov og i det lokale områdes behov. Vi må have en massiv uddannelsesindsats, som giver de enkelte en direkte opkvalificering.

Arbejdsministeren har været inde på de tre hovedelementer i vækststrategien. Det drejer sig om en styrkelse af infrastrukturen, som vi er godt i gang med, senest med finanslovforli-

[Pia Christmas-Møller]

get fra december. Det drejer sig om en styrkelse af konkurrenceevnen for både små, mellemstore og store virksomheder, som vi også er i fuld gang med, og som vi håber overenskomstforhandlingerne vil understøtte med en ansvarlig aftale. Og endelig drejer det sig om en styrkelse af serviceerhvervene. Det sidste er ikke mindst vigtigt.

I forbindelse med den konkrete udformning af de forskellige initiativer er det vigtigt at vurdere, hvor de største beskæftigelsesmuligheder ligger. Udviklingen fra 1948 og frem til i dag viser helt klart, at den samlede beskæftigelsesfremgang, vi har haft, først og fremmest er sket i den offentlige sektor. Nettoresultatet over denne meget lange periode er ifølge en opgørelse, som Ugebrevet Mandag Morgen har lavet, således, at den offentlige sektor har haft en beskæftigelsesfremgang på ikke mindre end 415 pct., mens den private sektor har haft en tilbagegang på 1 pct.

Bag disse tal ligger selvsagt en voldsom ændring af det danske samfund; det skal jeg ikke gå langt ind i her, men bare nøjes med at konstatere, at der vel efterhånden er skabt bred enighed om, at det ikke er i den offentlige sektor, den fremtidige beskæftigelsesfremgang kan sikres. Alene det alt for høje skattetryk til siger, at beskæftigelsesfremgangen nødvendigvis må koncentreres i den private sektor. Spørgsmålet er så, hvilke dele af den private sektor der rummer de største muligheder for fornyet beskæftigelse. Her er vi ved et kernepunkt. Et ufravigeligt faktum er, at det er i den private sektor, forudsætningen for vores levefod tjenes ind; det er ved veltrimmede, vareproducerende aktiviteter og konkurrencedygtig eksport.

En forudsætning for disse virksomheders succes er, at de har en meget høj effektivitet og produktivitet, og det kræver mindst talt ikke nødvendigvis særlig megen arbejdskraft. Tværtimod har vi i de seneste år set, hvordan nogle af de erhverv, der har haft størst fremgang på eksportmarkederne og dermed har leveret den største fremgang i indtjeningen til det danske samfund, også har haft den største produktivitetstigning. Disse virksomheders vækst har altså ikke direkte givet os flere job; men vi er dybt afhængige af deres succes, og det er indirekte afgørende også for vores beskæftigelsesmuligheder. Jeg tror, vi i fremtiden

må erkende, at det ikke nødvendigvis er de dele af det private erhvervsliv, der skaber velstanden, som også kan skabe den nye beskæftigelse direkte i egne virksomheder.

Konkurrenceerhvervene skal fortsat sikres optimale vilkår, for det er dem, vi alle sammen skal leve af, men beskæftigelsesmulighederne skal i højere grad dyrkes andre steder, først og fremmest i serviceerhvervene forstået meget bredt. Her er et mægtigt potentiale. Behovet er der; det kan vi se af hele den gør det selv-kultur, som er vokset op, og vi kan se det af det tiltagende omfang af sort arbejde.

I Finansministeriet har man beregnet, at alene væksten i gør det selv-arbejdet siden 1960'erne svarer til ikke mindre end 300.000 arbejdspladser, og lægger man dertil det sorte arbejde, som skønmæssigt opgøres til 100.000 arbejdspladser, taler vi altså samlet om 400.000 job, som bliver udført uden for det ordinære arbejdsmarked.

Hvorfor har vi oplevet denne udvikling? Hr. Kai Dige Bach var inde på det i sit eksempel. Vi har en meget voldsom beskatning af arbejde her i landet. Det kan meget vanskeligt betale sig for folk, der skal have lavet et eller andet ved deres hus, at få professionel arbejdskraft til at gøre det. Vi mener, at tilskudsordningen til vedligeholdelsesarbejde, som blev gennemført for et års tid siden og videreført i december måned, er god. Men vi ser meget gerne, at vi næste år får taget skridtet fuldt ud og giver fradragsret for lønudgifter til vedligeholdelse og forbedringer af vores boliger.

Det er ikke nogen hemmelighed, at vi fra konservativ side gerne ville langt videre med fradragsretten. Vi vil gerne have, at det blev muligt at fradrage udgifter til f.eks. privat hus-hjælp, havemænd m.v. Hvorfor skal den slags arbejde ikke anerkendes på lige fod med alt muligt andet arbejde? Hvorfor skal det være finere og mere legalt at gøre rent på en skole end at gøre rent i et privat hjem? Skal der måske ikke gøres rent begge steder? Der er masser af opgaver i samfundet; det handler om at finde dem. Det handler om at indrette vores systemer, så de kan blomstre, blive legale og komme frem i lyset. Vi har brug for en skattereform. Vi har brug for en dagpengereform. Vi har brug for grundlæggende strukturændringer på disse områder, hvis vi vil nå vores egentlige mål.

[Pia Christmas-Møller]

Parallelt hermed skal vi, som jeg tidligere var inde på det, følge en meget nøje fastlagt vækststrategi. Det er de elementer, der skal til, og jeg er derfor meget glad for, at arbejdsministeren på regeringens vegne i dag har givet tilsagn om at tage de nødvendige initiativer til at fortsætte denne linie og til at fortsætte de forhandlinger, som vi holdt pause i lige før jul, om en arbejdsmarkedsreform. Jeg er glad for, at skatteministeren er i gang med en skattereform og har kontakt til partierne, for det er de ting, der skal til. Jeg håber også, at arbejdsmarkedets parter er klar over det ansvar, der hviler på dem i forbindelse med overenskomstfornyelsen.

Endelig vil jeg gerne også i dag udtrykke håb om, at vi hurtigst muligt får en afklaring af vores forhold til EF, for uden det er det næsten hip som hap, hvad vi laver herinde.

Helge Sander (V):

Ledigheden er vort største problem, for det er ikke blot et problem af økonomisk og samfundsmæssig art, det er også et dybt ulykkeligt menneskeligt problem for alt for mange i dette land. Desværre løser vi ikke problemet med et snuptag. Men de arbejdsløse venter på os, og de er, som det allerede er sagt, utålmodige, og det synes jeg faktisk også de har god grund til.

Jeg vil gerne her i starten sige, at der er tre helt klare forudsætninger for, at vi kan løse dette overordentlig store problem: For det første at vi snarest får afklaret vores forhold til Europa, altså til EF, dernæst at vi snarest får en arbejdsmarkedsreform gennemført, og at vi snarest får en skattereform gennemført.

Med hensyn til EF synes jeg, der er god grund til at sige – og det er heldigvis også blevet understreget af andre ordførere, for det er helt fundamentalt – at der er ikke råd til at lege med ilden. Det siger jeg, fordi jeg på det seneste har hørt, at der er visse grupper, som bruger den forestående EF-afstemning som en trussel mod Folketinget, mod regeringen, og det vil jeg advare kraftigt imod. Der er simpelt hen ikke råd til, at man ikke tager denne forestående folkeafstemning dybt alvorligt.

Så nævnte jeg også en skattereform som en meget væsentlig forudsætning. For hvis vi ikke får nedbragt de høje marginalskatte, er der stadig væk nogle problemer, som jeg forudser det er meget vanskeligt at løse. Gør det selv-

arbejdet er nævnt. Der er oven i købet bragt eksempler frem, som peger på et anseligt antal arbejdspladser, som vi mister, fordi de høje skatteprocenter gør, at mange selv udfører det arbejde, som det var meget, meget mere naturligt at man købte – også fordi kvaliteten måske dér ville blive bedre. Og jeg vil i samme forbindelse gerne kalde en spade for en spade og nævne sort arbejde.

Dernæst kan vi lige så godt indrømme, at et af kodeordene er konkurrenceevne. Konkurrenceevnen må ikke belastes hverken på grund af tiltag her fra Folketinget eller ved de forestående overenskomstforhandlinger. Jeg håber, at linien med de meget, meget fornuftige overenskomster, der er indgået i de seneste år, vil blive fortsat. Det er hårdt tiltrængt, for hvis vores virksomheder ikke er i stand til at konkurrere, til at producere nogle varer, der kan sælges, har vi ikke en jordisk chance for at øge beskæftigelsen.

Og når jeg ikke blot nævner overenskomstforhandlingerne, som er det helt aktuelle emne i disse uger, er det, fordi jeg er meget, meget ked af, at der er partier her i Folketinget, som opererer med nogle forslag, som vil skade muligheden for at øge beskæftigelsen. Jeg tænker på noget, vi har behandlet tidligere i denne samling, nemlig varslingsreglerne. Hvis man vil op på 77 dage i forbindelse med større afskedigelser, vil jeg gerne spørge: Hvem tror man så der tør ansætte folk? Det er fint for dem, der er i beskæftigelse, men hvis vi i dag skal koncentrere os om dem, der ikke er i beskæftigelse, er det i hvert fald værd at notere, at det er ikke sådanne lovforslag, vi har behov for.

Jeg vil også meget gerne gentage, at dette med at klare den første arbejdsgiverbetalte ledighedsdag med en fondsordning mener vi heller ikke er med til at fremme det, der er hele målsætningen, nemlig at skaffe flere job. Og vi skal have sikret nogle flere arbejdspladser. Folketinget skal ikke etablere disse nye arbejdspladser, men vi skal skabe forudsætningerne. Helt reelt mener jeg, at der er to muligheder. Der er mulighed for at skaffe nogle reelle arbejdspladser, hvor der er en produktion, der kan sælges til konkurrencedygtige priser, og så er der en mulighed for at få folk sat i sving ved en række støttede projekter. Vi har sagt det mange gange – jeg hører heldigvis fle-

[Helge Sander]

re og flere tilslutte sig – at dette ikke er nogen løsning. Det er ikke noget, vi kan bruge til ret meget; i hvert fald er resultaterne så dårlige, at det er noget, jeg synes vi hellere må komme bort fra i størst muligt omfang. Det betyder bl.a. – hvad der måske er det allerværste – at de, der har et ganske normalt job og aflønnes efter overenskomst osv., skubbes ud. Det er ganske utilfredsstillende. Dertil kommer, at vi får en konkurrenceforvridning, som er med til at give nogle helt unødvendige problemer.

Jeg mener, at vi skal koncentrere os om det, der skaber de reelle arbejdspladser, og jeg bliver nødt til at sige, at en af de ting, der er afgørende, er en større løndifferentiering. Det er også nødvendigt at se på indslusningsløn. Jeg håber meget, at man vil bringe dette langt frem i overenskomstforhandlingerne. Indslusningsløn er ligesom et lidt farligt ord at bruge her i Tinget – men kald det, hvad man vil. Hvis der ikke bliver mulighed for at ansætte folk til en løn, der er i overensstemmelse med værdien af det job, man udfører, er der mange, mange job, som aldrig vil blive besat. Det bedste eksempel har vi med de unge. Blandt de 17-årige har vi 2 pct. ledighed; blandt de 19-årige har vi 14 pct. ledighed. Forskellen er, at man er blevet 18 år.

Også her i Tinget synes jeg man skulle overveje, om ikke man vil være med til at presse på ad den vej. Et flertal – også vi andre – har jo erkendt, at det er nødvendigt at give løntilskud. Men hvad er forskellen? Forskellen er ikke særlig stor, for i det øjeblik, vi siger ja til løntilskud, erkender vi, at der er en række job, som kun bliver udført til en lavere aflønning end den, der ellers er på arbejdsmarkedet. Og hvis vi skal udvide serviceområdet, måske ikke mindst turismen, som spiller en større og større rolle for os og vil komme til det i årene fremover, tror jeg, det er helt, helt afgørende, at vi netop fokuserer på det med løndifferentieringen.

Vi har desværre et godt stykke over 300.000 ledige i dag, og jeg mener, at vi har et tiltagende problem omkring dagpengenes højeste beløb. Der er mange – og der bliver stadig flere med de nye grupper, der kommer ud i ledighed – som oplever en meget, meget stor lønnedgang ved ledighed, en lønnedgang, der slår mange familiers økonomi i stykker. Det er klart, at hvis man skal gå fra en løn på 300.000 kr. ned til 132.000 kr. på forholdsvis kort tid,

kan det give uoverskuelige problemer. Selv om det er en principiel debat, vil jeg gerne ganske kort sige, at det mener vi at vi bliver nødt til at se på.

Der er flere muligheder, bl.a. det, som vi har været inde på i forbindelse med udspillet fra Zeuthenudvalget, nemlig at afkorte dagpengeperioden. Man kunne også se på selve satsreguleringsprocenten, da vi jo må erkende, at det kan være lidt misvisende, hvis vi får en forhåbentlig lav lønudvikling i forbindelse med overenskomsten, at man så samtidig vil opleve, at man på dagpengeområdet får en stigning på 3,5 pct. – eller rettere sagt, det bliver kun 3,2, idet vi skal tage de 0,3 pct. fra til satsreguleringspuljerne – men altså i virkeligheden en stigning på 3,2 pct., medens stigningen i den generelle løn efter overenskomsterne forhåbentlig bliver betydelig mindre. Det vil altså sige, at det problem, vi har med, at det i situationer ikke kan betale sig at tage et arbejde, bliver forstærket. Derfor er det en af de ting, som vi meget gerne vil have beregnet og gerne vil have diskuteret.

En anden ting er, at vi synes, der skulle skabes mulighed for, at man kunne tegne tillægsforsikringer, således at man kan sikre sig et beløb over de 130.000-135.000 kr. Og folk, der er i den lønklasse, burde kunne tilrettelægge deres fremtid på en sådan måde, at de også tog højde for den situation, som altså desværre alt for mange bliver udsat for.

Jeg vil også gerne til slut konstatere, at vi har et andet problem, der er meget, meget påtrængende, og det er aktiveringen. Jeg synes, vi nåede langt i efterårets forhandlinger forud for finansloven, og jeg håber meget, at det, der er tilkendegivet i finanslovaftalen, vil blive taget op – ja, hellere i dag end i morgen. Vi er jo stort set enige om, at det ikke fungerer efter hensigten. Disse 10 eller 14 mia. kr., som hr. Poul Nødgaard kan have ret i at det drejer sig om, får vi ikke den valuta for, som vi skal have. Der er behov for, at det organiseres på en helt, helt anden måde. Jeg behøver blot at sige behovsorienteret indsats og decentralisering ude i amterne. Vi burde næsten, mens alle de andre læser rapporter, sætte os sammen i dag og se at få det på plads. Vi kan simpelt hen ikke være bekendt, at vi ikke har fået i hvert fald den del af vores mange problemer på arbejdsmarkedet løst hurtigst muligt.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Hr. Helge Sander sagde i starten af sit indlæg, at Venstre havde advaret imod de virkninger, løntilskudsordningerne kunne få. Den påstand er jeg i og for sig noget forundret over at høre. Jeg kan huske, at vi for nogle år siden blev præsenteret for forslaget om aktivering af unge bistanusklienter, hvorefter kommunerne skulle aktivere og have nogle redskaber til at gøre det. Jeg husker også, at vi i foråret så et forslag fra regeringen – og Venstre er jo med i regeringen – om at udvide aktiveringsindsatsen.

Sådan som vi ser det, er løntilskudsproblemerne blevet betydelig forværret, fordi kommunerne indbyrdes konkurrerer med hinanden med løntilskud i hånden og får ekspederet de unge mennesker ud på mere eller mindre mærkværdige job i grillbarer, kiosker og på benzinstationer, og hvad det ellers alt sammen kan være. Efter vores opfattelse er problemerne omkring løntilskuddene blevet betydelig forværret, netop fordi regeringen har lagt mere vægt på kunstig aktivering af unge mennesker i stedet for at etablere nogle almindelige, gedigne uddannelser, så de unge kom ud af bistanssystemet, ud af dagpengesystemet og fik en faglig og en kompetencegivende uddannelse.

Det har efter vores bedste opfattelse været et valg, regeringen har foretaget med Venstre som regeringsparti, så derfor overrasker det mig meget, at Venstre nu specielt skulle have advaret imod løntilskudsordninger. Jeg mener faktisk, at advarslen mere er kommet fra oppositionspartierne. Jeg kan i hvert fald på Socialdemokratiets vegne sige, at det er godt, vi får denne diskussion, det er godt, at vi får sat spørgsmålstegn ved løntilskudsordningerne, for systemet er brudt sammen. Det er også brudt sammen, fordi man har presset kommunernes økonomi for hårdt, så de på den ene side har været nødt til at fyre medarbejdere og på den anden side har været nødt til at tage løntilskudspersoner ind, fordi de har haft en forpligtelse til det.

Så lad os endelig tage den diskussion – og for Socialdemokratiets skyld gerne i eftermiddag!

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Så står vi i samme situation, som vi altid gør: at vi hører ordførerne fra De Konservative og Venstre – og jeg kan såmænd egentlig tage Fremskridtspartiet med her – sige, at nu skal den offentlige sektor koges ned, for nu skal vi have skattelettelser, og det er det eneste, der kan løse problemerne.

Det er en videreførelse af 10 års politik, som har spillet fallit. Dermed være ikke sagt, at der ikke kan røres noget som helst på skatteområdet. Det er helt klart, at lavtlønnede er alt for højt beskattet i dette samfund. Enig i den del af det!

Men efter denne tale bliver jeg nødt til at spørge Venstres ordfører: Når den offentlige sektor skal koges så meget ned, hvor mange flere arbejdsløse skal vi så have? Jeg troede, vi i dag drøftede, hvordan vi kunne komme arbejdsløsheden til livs, for det er jo fuldstændig tosset, at vi bliver ved med at bruge 40-60 mia. kr. til at holde folk ude i arbejdsløshed, mens man ikke kan få opfyldt de servicebehov, man har ude i kommunerne. Jeg bliver nødt til at stille spørgsmålet om, hvor mange flere arbejdsløse vi skal have, for det er åbenbart sådan, at en offentlig udgift er slem, uha uha, f.eks. det at få børnene passet – der står jo masser af børn på ventelister – mens det er en rigtig god udgift, at man får repareret sin bil, for det er en privat udgift. Jeg kunne godt tænke mig, at man fik en lidt mere seriøs diskussion om dette her og ikke bare hørte, at nu skal der koges yderligere ned, og så skal vi have yderligere arbejdsløshed.

Så vil jeg gerne spørge Venstres ordfører: Betyder det, der blev sagt fra Venstres ordfører, at man har brudt satsforliget, som handler om, hvordan dagpengene skal reguleres? Jeg kan forsikre Venstres ordfører om, at hvis han går ud og taler med arbejdsløse faglærte mennesker, vil han få at vide, at deres dagpengeindtægt ligger på omkring 55 pct. af deres tidligere indtjening, og hvis to i en familie kommer på arbejdsløshedsdagpenge, betyder det økonomisk ruin. Så tro ikke, at vi overhovedet kan klare noget ved at blive ved med at diskutere en nedsættelse af dagpengesatsen.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg vil egentlig gerne bede om en reaktion

[Jes Lunde]

fra finansministeren på Venstres ordførerindlæg, for det, Venstre nu lagde op til, var jo, at nu skulle vi til at skære ned på dagpengeniveauet ved at ændre på satsreguleringsprocenten.

Satsreguleringsprocenten er den procent, som dagpengene årligt bliver reguleret med. Og ideen er jo, at dagpengene skal følges med lønningerne på arbejdsmarkedet. Det lavede vi et forlig om i foråret 1990, som SF var med til. Da fik vi en aftale om, at alle indkomster, både pensioner, dagpenge osv., skulle reguleres, så de fulgte lønudviklingen på arbejdsmarkedet. Det er det, Venstre nu vil opgive, kan jeg forstå. Venstre ser en lejlighed til at gå ind og skære ned på dagpengeniveauet, selv om dagpengene overhovedet ikke er forhøjet, og selv om de fleste folk taber meget. Det typiske er jo, at man mister en tredjedel af sin indtægt, når man bliver arbejdsløs. Men Venstre vil altså gå ind nu og bryde aftalen og sætte satsreguleringsprocenten ned. Derfor synes jeg, det er interessant for SF at vide, om den finansminister, som vi indgik forliget med, sådan at vi fik sikret, at dagpengene udviklede sig i takt med lønningerne på arbejdsmarkedet, vedstår det forlig.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jeg må tilstå, at jeg synes, hr. Jes Lunde strammer mit indlæg en anelse. Det gør jeg, fordi jeg pegede på en række af de ting, som jeg mener vi skal diskutere, når vi taler om en samlet arbejdsmarkedsreform. Dermed har man forhåbentlig ikke brudt et forlig. Så var det sket en fire, fem, seks andre steder i mit indlæg og også i andre indlæg i dag. Det, vi diskuterer, er vel meningsforskelle og en opstilling af de problemer, der kan være.

Når jeg pegede på dette problem, er det, fordi jeg ønsker det diskuteret, for jeg synes, det indebærer et problem, nemlig det problem, at der igen bliver mindre afstand mellem det at have et almindeligt, lønnet job og det at få dagpenge. Hr. Jes Lunde har jo ret, men rent teknisk skal det tilføjes, at de 2 pct. ikke er efterregulering. Derfor synes jeg, man bør se på det, og det var i det lys, jeg nævnte det i mit indlæg.

Jeg vil gerne sige til fru Lilli Gyldenkilde, at jeg ikke talte direkte om den offentlige sektor, men jeg tror nok, jeg forstod, hvad fru Lilli

Gyldenkilde mener. Jeg kan sige, at vi ikke ønsker den offentlige sektor større, men vi ønsker, at opgaverne skal løses, og nogle skal løses i den offentlige og nogle i den private sektor. Jo flere vi kan få løst i den private sektor, jo bedre, og dér kan jeg ganske henholde mig til det, arbejdsministeren svarede på regeringens og dermed også regeringspartierne vegne, nemlig at vi gerne ser, at man får flest mulige opgaver flyttet over i den private sektor, som det også er sket i forbindelse med finansloven.

Til fru Jytte Andersens bemærkninger om løntilskudsordningerne vil jeg sige, at jeg talte om det generelle med tilskud her og tilskud dér. Det mener vi ikke er hensigtsmæssigt på arbejdsmarkedet, og derfor spørger vi: Er det ikke det samme, vi taler om, når vi siger, at der skal betales en lavere løn for det arbejde, der udføres, herunder indslusningsløn? Jo, det er, fru Jytte Andersen, men det, man fra Socialdemokratiets side vil, er, at man vil have det offentlige til at lægge nogle kroner oveni. Man erkender, at der er job, der ikke kan udføres til den pris, der ellers er på arbejdet, og det er i det lys, jeg gerne vil have, mit indlæg skal forstås.

Finansministeren (Henning Dyremose):

Jeg vil gerne sige til hr. Jes Lunde, at jeg ligesom hr. Helge Sander fuldt og helt vedstår forliget, men det, jeg hørte hr. Helge Sander sige, var, at der i et forlig, som er indgået i foråret 1990, er nogle ting, som hr. Helge Sander og hans parti ønsker ændret og rejser til debat. Jamen det er da sådan, tingene foregår, og det ved hr. Jes Lunde også udmærket. Ellers skal jeg minde ham om det i det svar, jeg skriver på i forbindelse med et endnu nyere forlig, nemlig fra maj 1992, hvor hr. Jes Lunde – jeg tror, det var den 1. december 1992 – skrev et brev til mig om, at han allerede nu gerne ville have ændret det forlig, selv om det i øvrigt er et forlig med meget kortere løbetid. Det udløber med udgangen af 1993.

Så altså, hr. Jes Lunde, tag det nu helt roligt! Det er selvfølgelig tilladt for Venstre, for De Konservative, for SF, for alle, der indgår et forlig, at rejse temaer til debat omkring det forlig. Respekten for forliget ligger i, at man først ændrer det, når man er enige om at ændre det.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg er helt tilfreds med finansministerens svar. Jeg synes, det er udmærket, at Venstre rejser en politisk diskussion, og at Venstre viser befolkningen, at regeringen har den holdning, at der skal skæres ned i arbejdsløshedsdagpengene. Det synes jeg er helt fair. Så ved folk, hvad de har at rette sig efter næste gang, de skal stemme ved et folketingsvalg. Jeg synes også, det er godt at vide, at finansministeren vedstår forliget.

Så kan jeg i øvrigt sige til de arbejdsløse, at der ikke sker nogen beskæring af dagpengene i form af nedsættelse af satsreguleringsprocenten, for det kunne SF ikke drømme om at gå med til.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg vil tillade mig at sige, at Venstres ordfører slap meget let om ved forklaringen på, hvorledes vi skal nå frem til at få skattelettelse i den størrelsesorden, som Venstre drømmer om, uden at måtte beskære den offentlige sektor. I den offentlige sektor, ikke mindst den kommunale, har man nu i 10 år – hele denne regerings tid – lavet så stramme aftaler, at vi i den kommunale sektor er helt inde ved benet med hensyn til, hvad man kan gøre på serviceområdet. Det gælder omsorgen for de gamle, det gælder børnepasning osv. Så hvis der skal skæres, for at der kan gives skattelettelse, skal vi skære yderligere på områder, hvor vi ved der er arbejdspladser.

Jeg synes simpelt hen, det er for galt, at Venstres ordfører taler venligt og blidt og rigtigt om, at folk har det svært, og hvad ved jeg. Det har de også – især folk med de laveste indtægter har det hårdt med den høje skatteprocent. Men sig dog tingene ligeud, vil jeg sige til Venstres ordfører.

Til De Konservatives og til Fremskridtspartiets ordfører vil jeg sige: Skal vi have de kæmpe skattelettelse, man foregøgler befolkningen, kommer det til at koste større arbejdsløshed, og det kan ikke nytte noget at blive ved at lade, som om det ikke er sådan. Dette være sagt, for at ingen skal tro, at vi i SF ønsker disse høje skatteprocenter, især ikke af de laveste indtægter. Men at stå heroppe og sige, at vi

kan give både tilskud til havemænd og tilskud til hushjælp, og jeg ved ikke hvad, som den konservative ordfører gjorde, og bagefter fra Venstres ordførers side følge det op uden at sige ligeud, at vi skaber arbejdsløshed, det er simpelt hen plat.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Der var mange ting, man havde lyst til at kommentere i hr. Helge Sanders indlæg. Nogle af tingene har vi talt om én gang, og vi har forstået, at Venstre står ved det forlig, der er indgået om g-dage. Vi har også forstået, at der heller ikke er problemer med hensyn til varslingen, men alligevel skulle vi høre trompeterne i dag. Det er lidt beklageligt, at vi er i den situation, at vi skal arbejde seriøst med tingene, og samtidig kan mærke, at der er stor useriøsitet hos et af regeringspartierne.

Men det var ikke det, jeg ville give min kommentar. Det var spørgsmålet om løntilskud og løn. Efter min opfattelse efter mange år som fagforeningsformand er løn noget, man kunne kalde en velfærdssikring, og løntilskud er tilskud, man giver i forskellige situationer på arbejdsmarkedet, hvor man siger, at man vil understøtte visse lønforhold og understøtte, at en række mennesker kan have behov for at få et tilskud.

Men jeg vil også gerne understrege, når vi taler om sæsonarbejdere inden for turisterhvervet og serviceerhvervene i al almindelighed, at det aldrig nogen sinde har været meningen, at disse sæsonarbejdere kun kunne ansættes med løntilskud og dermed blive konkurrenter til dem, der er ansat i fuldtidsstillinger – også inden for turisterhvervet – som skal besættes hele året igennem. Når tingene løber derud, kan man sige, at det er sammenbrud.

Men husk, hr. Helge Sander, at der er forskel på løntilskud og løn. Løn er et spørgsmål om, hvilken velfærdssikring vi ønsker i dette samfund, og det tror vi man bedst klarer overenskomstsmæssigt.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Fru Lilli Gyldenkilde hidsede sig voldsomt op og brugte ord som plat og gøgl om bl.a. Det Konservative Folkepartis forslag om at indføre

[Pia Christmas-Møller]

fradragsret for privat hushjælp og andre arbejdsopgaver udført af fremmed arbejdskraft inden for familiens rammer. Fru Lilli Gyldenkilde sagde, at det burde siges, at det ville skabe arbejdsløshed at indføre sådanne fradragsregler.

Jeg synes ikke, vi skal føre debatten på den slags hidsige udtryk. Jeg tror, at de arbejdsløse mindst af alt har brug for endnu en gang at høre Folketinget ende i mudderkastning og partislagsmål om denne vigtige sag, så det synes jeg ikke vi skal fortsætte med. Jeg vil bare gøre fru Lilli Gyldenkilde opmærksom på, at vi ikke mener, det vil skabe arbejdsløshed at give fradragsret for disse arbejdsopgaver. Tværtimod mener vi, at det vil kunne give flere job.

Sagen er jo, at mange får dette arbejde udført enten som sort arbejde eller oven i købet som illegalt arbejde, hvor det bliver kombineret med, at man er på dagpenge og ikke opgiver indkomsten til skattevæsenet. Det foregår flere steder. Hvorfor ikke give mennesker mulighed for at udføre denne slags arbejde i dagslys og til en ordentlig løn ved at give familierne fradragsret, så de kan betale en ordentlig løn?

I dag er det sådan, at det er de ansatte, der løber hele risikoen, for det er dem og dem alene, der afgør, om indkomsten skal opgives til skattevæsenet. Opgiver de ikke indkomsten til skattevæsenet, er de faktisk retsløse, selv om de har indgået en kontrakt med arbejdsgiver ved arbejdets start, for de kan aldrig håndhæve den, fordi de samtidig ville indberette sig selv som skattesnydere.

Finansieringen er der. Den kommer fra en reduktion af sort arbejde, en reduktion af tilskudsordninger og en reduktion af udgifterne til dagpenge og bistandshjælp. Så jeg synes ærlig talt, at vi skulle føre debatten på en lidt mere ordentlig måde.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Hvad er det for et sprogbrug, vi pludselig er vidne til i så seriøs en debat – i hvert fald burde den være det! Plat og useriøsitet tillader hr. Ole Vagn Christensen sig at sige, fordi vi sætter spørgsmålstegn ved nogle af de ting, som vi mener er et problem. Venstre mener, det er et problem. Det er muligt, hr. Ole Vagn Christensen ikke gør det. I hvert fald vil vi gerne have

lov til at pege på de problemer, der er, og vi mener, det er et problem, at det i mange situationer ikke kan betale sig at tage et arbejde, fordi dagpengene er højere end lønnen.

Men det er ikke det, jeg vil ind på, for jeg vil også som fru Pia Christmas-Møller rette mig mod fru Lilli Gyldenkilde, der sagde – og jeg mener, jeg citerer korrekt – at lavere skat vil betyde flere ledige. Jamen fru Lilli Gyldenkilde, det kan ikke være rigtigt, det må være en fortalelse.

Jeg synes, der er kommet så mange indlæg, også dokumenterede indlæg, i debatten i dag, som man ikke bare kan sidde overhørig, bl.a. det, fru Pia Christmas-Møller var inde på med hensyn til at gøre det selv. Der er lavet beregninger, der viser, at 300.000 arbejdspladser går tabt på den måde. Eller sig bare 200.000 eller mindre. Det er da klart, at i det øjeblik, vi fik en helt anden beskatning også af de lavest lønnede, ville vi opleve et helt andet samfund, hvor der ville komme betydelig flere hænder i gang. Jeg forstår simpelt hen ikke den tankegang, SF her lægger for dagen.

Selv omsorg og børnepasning kan godt foregå i privat regi og af fuldt ud lige så høj kvalitet. Det er også et spørgsmål om vilje til at skabe nogle rammer herindefra.

Det sidste indlæg fra fru Lilli Gyldenkilde – som jeg respekterer dybt, selv om vi er uenige – forstod jeg overhovedet ikke noget som helst af, for der var ikke sammenhæng i det, slet ikke.

Til hr. Jes Lunde og hr. Ole Vagn Christensen må jeg sige: Selvfølgelig står vi ved alle forlig. Hvornår er vi sprunget fra et forlig? Aldrig! Men vi har lov til at påpege problemerne, og vi står her i en situation, hvor vi ikke kan tillade os at sige, at det bliver vi nødt til at køre videre med på den måde, som vi har gjort hele tiden, eller som vi har indgået forlig om. Vi lever i et samfund, hvor der sker store, store forandringer, og det gør også, at vi herinde skal være forberedt på forandringer.

Derfor: En lidt blidere tone og en lidt bedre debat kunne ønskes.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Ja, og formanden så gerne, at man overholdt taletiden. Det er en generel bemærkning, ikke specielt til den sidste taler.

[Første næstformand]

Så synes jeg i øvrigt, at vi har haft ret mange korte bemærkninger efter den seneste ordfører. Det siger jeg, inden jeg giver ordet til de næste tre korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg har ikke i sinde at spille tiden på at diskutere sprogbrug. Vi har forskellige temperamenter, dem giver vi udtryk for, og det synes jeg er i orden. Det er et alvorligt problem, vi diskuterer. Jeg forstår, at Venstre ikke forstår, hvad jeg har sagt. Det beklager jeg dybt, men jeg ved også godt, at det er en vanskelighed. Det har det jo været længe.

Jeg siger, at hvis man vil skære dybt i offentlige udgifter, fordi man vil have en skattereform, som skal give lettelser hele vejen rundt, må vi have at vide, hvad det er for ting, man vil skære i, og hvor meget det betyder for arbejdsløshedstallets stigning.

Det vil man ikke svare på, og så taler man om noget andet. Det er så i orden. Men det skulle i hvert fald ikke under en arbejdsløshedsdebat lyde, som om SF under ingen omstændigheder vil have skattelettelser, men bare vil have offentlige udgifter. Vi er interesseret i at få skabt nogle arbejdspladser. Det er det ene, jeg vil sige.

Det andet, jeg vil sige, er til fru Pia Christmas-Møller. Vi har jo dyrket den med, at have mænd og hushjælp, og hvad ved jeg, skulle være fradragsberettiget. Indtil videre er der altså et flertal i Folketinget imod det, og det håber jeg der vil blive ved med at være, for hvem tror i en arbejdsløhedssituation med næsten 330.000 arbejdsløse alvorligt på, at det er løsningen. Det er maksimalt en løsning, som kan betyde, at nogle få kommer i arbejde. Til gengæld er der nogle, der kommer ind under andre regler, det vil jeg ikke afvise, men det er da ikke noget at stille op med, når man bliver spurgt: Hvor er det, I vil skære ned, når I vil give de store skattelettelser? Hvor mange flere offentligt ansatte skal ud i ledighed?

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Når jeg beder om ordet, er det ikke for at forlænge debatten, men jeg vil gerne sige to ting.

Det ene er, at jeg ikke brugte udtrykket plat. Jeg brugte udtrykket useriøsitet, fordi jeg mener, at plat overhovedet ikke var dækkende for opførslen.

Så er der spørgsmålet om løn og løntilskud. Jeg havde opfattelsen af, at hr. Helge Sander her fra talerstolen prøvede at lægge op til, at der ikke var forskel på, om man satte lønnen ned eller lavede løntilskudsordninger. Jeg sagde klart og tydeligt – og jeg har også forstået, at det er sivet ind – at løn er en velfærdssikring, og at organisationerne klarer det bedst. Det behøver vi ikke at lade Folketinget spille sin tid på.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg synes, det er lidt overraskende, at hr. Helge Sander bliver så fornærmet over, at vi diskuterer noget af det, han siger. Når vi har behov for at gå i kødet, rent ud sagt, på hr. Helge Sander, er det, fordi hr. Helge Sander meget bevidst bidrager til nogle myter, bl.a. den myte, at det ikke kan betale sig at arbejde, og at det bedre kan betale sig at gå på dagpenge. Det er jo en myte. Der er nogle hjørner i dagpengesystemet bl.a. med hensyn til supplerende dagpenge i forbindelse med satsreguleringsforliget, som vi skal se på hvordan vi kan løse. Men generelt at sige, at det ikke kan betale sig at tage et job, bidrager til den mistænkeliggørelse af de ledige, som er meget udbredt, og som jeg var inde på i mit første indlæg vedrørende hr. Poul Nødgaards bemærkninger: Er de nu rigtig til rådighed for arbejdsmarkedet? Vil de nu gerne arbejde? De kan jo næsten få det samme, eller de kan måske oven i købet få endnu mere ved at gå på dagpenge. Når man kommer med sådan nogle prik, som bidrager til myter, der er forkerte, er vi selvfølgelig nødt til at forholde os til det, hr. Helge Sander.

Jeg vil også komme med en bemærkning til fru Pia Christmas-Møller, som gerne vil have fradrag for alt muligt mellem himmel og jord og have afskaffet gør det selv-kulturen – som for nogle er en livsform, det vil jeg nu godt sige. Vi synes ikke, skattesystemet er sådan indrettet, at det ligefrem kalder på flere fradragsregler. Det er det ene problem. Det andet problem er, at der så vil blive et mindre beskatningsgrundlag, og det vil, sådan som vi ser det,

[Jytte Andersen]

svække vores muligheder for en fornuftig beskæftigelsespolitik og en fornuftig uddannelsespolitik, og det vil frem for alt svække vores muligheder for at fastholde servicesystemet i den offentlige sektor, både når det drejer sig om sygehusvæsenet, ældreområdet og børneområdet, hvor der på mange områder er lange ventelister.

Der er en sammenhæng mellem skattegrundlaget og muligheden for at finansiere et servicesamfund, som vi gerne vil have bevaret og videreudviklet. Derfor afviser vi flere fradragmuligheder for forskellige mere eller mindre nyttige eller unyttige ting.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Det er muligt, at ikke alle medlemmer ved det, men det er altså sådan, at selv om man har dækket den røde lampe med sine papirer, er formanden alligevel i stand til at se, om taletiden overholdes.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg vil gerne kvittere for, at fru Lilli Gyldenkilde her i sidste omgang medgiver mig og Det Konservative Folkeparti, at det vil kunne give os flere job, hvis vi gav fradragret for ansatte i private familier. At vi så er fuldstændig enige om, at det ikke er svaret og løsningen på hele vores arbejdsløshedspølse, er en oplagt sag, men jeg er glad for og vil gerne kvittere for, at fru Lilli Gyldenkilde nu medgiver os, at det vil give flere mennesker et arbejde.

Jeg vil til fru Jytte Andersen sige, at jeg ikke på nogen måde har gjort mig til talsmand for at afskaffe gør det selv-kulturen. Jeg har bare påpeget, hvor mange job der i virkeligheden ligger på det felt, og jeg har påpeget, at det måske indimellem kunne være meget bedre at få en professionel elektriker til at ordne installationerne hjemme i huset end os andre klamphuggere. Det er i al beskedenhed, hvad jeg har gjort mig til talsmand for. Jeg har peget på, at opgaverne er der, hvis vi bare fik indrettet vores skattesystem og vores systemer i det hele taget til at legalisere disse jobformer, så folk kunne opgive det til skattevæsenet og således, at de, der køber arbejdskraften, kan betale de regninger, det medfører.

Jeg vil afslutningsvis sige, at jeg mener, man bør overveje at give fradragret for disse funktioner, disse opgaver, der ligger inden for familiens rammer. Det er ikke hele svaret på vores arbejdsløshedspølse, men lidt har også ret. Vi står i en situation, hvor vi ikke kan tillade os at sige, at 500, 5.000 eller 10.000 job er så lidt, at vi ikke rigtig kan regne med det. Alt tæller, og så er der jo den gode gamle med, at mange bække små gør en stor å.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Jeg bliver overhovedet ikke fornærmet, når fru Jytte Andersen og andre sætter fokus på nogle af de ting, som jeg nævnte i mit indlæg, tværtimod. For mig bekræfter det blot, at det var nogle centrale og væsentlige ting i denne debat, men jeg bliver lidt smågal – så meget vil jeg godt stramme det til at sige – når en ordfører som f.eks. hr. Jes Lunde antyder forligsbrud, bare fordi man peger på nogle problemer. Det synes jeg er uanstændigt, og det vil jeg gerne fastholde.

Det er korrekt, at det var hr. Ole Vagn Christensen, der sagde useriøsiteten, og fru Lilli Gyldenkilde, der sagde plat. Til hr. Ole Vagn Christensen vil jeg gerne sige, at fordi vi ikke helt er på bølgelængde, når vi definerer tilskud og indslusningsløn, er det ikke ensbetydende med, at hr. Ole Vagn Christensen kan tillade sig at sige, at Venstre er enig i den definition af overenskomstløn, som hr. Ole Vagn Christensen gør sig til talsmand for.

Jeg må også sige, at jeg var meget, meget mere glad for fru Lilli Gyldenkildes andet indlæg. Nu er der lidt sammenhæng i tingene igen. Med hensyn til det med skatteforhandlingerne og de slutninger, som blev draget vedrørende den offentlige sektor og lønnen, må jeg sige, at fru Lilli Gyldenkilde er mere vidende end jeg, og her tænker jeg på de skatteforhandlinger, som i øjeblikket foregår i Skatteministeriet. Lampen blev ikke rød.

(Kort bemærkning).

Ole Vagn Christensen (S):

Nu bliver det interessant. Skal det signal, vi hørte hr. Helge Sander give her til sidst, forstås sådan, at hr. Helge Sander går ind for at gribe ind i bestående overenskomster?

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Helge Sander har ordet for en kort bemærkning, og jeg regner med, at det er den sidste i denne omgang.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Det går jeg også ud fra, men jeg bliver nødt til at sige klart nej, og det har jeg overhovedet heller ikke sagt.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet, men inden jeg udsætter mødet, skal jeg oplyse, at jeg efter ønske skal lade punkt 6 på dagsordenen, som er første behandling af lovforslag nr. L 161, udgå af dagsordenen for mødet i dag.

Mødet genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 11.57

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Lilli Gyldenkilde (SF):

For at ikke alt, hvad der skete før frokostpausen på denne mindere dag, skal overgå til glemselen, vil jeg gøre opmærksom på, at jeg ikke fik noget svar fra Venstres ordfører på, hvor man vil skære ned i den offentlige sektor og dermed skabe større arbejdsløshed, hvis man skulle give de skattelettelser, som hr. Helge Sander talte om. Men intet svar er jo også et svar.

Det er ikke rigtigt, at vi i Folketinget ikke kan gøre noget ved arbejdsløsheden. Det kan vi, det viste jo også den sidste indgåelse af finanslovsforliget, hvor vi fik en anden finanslov, end vi har haft tidligere i de sidste ti år.

Boligsektoren har altid været brugt i konjunkturdiskussioner, og det var da også boligsektoren, vi i hovedsagen koncentrerede os om i forbindelse med behandlingen af finanslovsforslaget og om det at få flere i arbejde – vi får se, hvad der kommer ud af det – men det er jo et klart bevis på, at Folketinget både kan og skal gøre noget ved den store arbejdsløshed.

Der er et klart behov for flere børnepasningsløsninger, der er alt for mange børn på

ventelister, og omsorgen for de gamle kan stadig væk tilgodeses bedre end i dag. Der er i mit sind ikke tvivl om, at den frivillige aktiveringsordning, der blev indgået, og som især omhandlede disse to områder, er slået fejl. Det er rigtige arbejdspladser, der er brug for.

Der er også brug for en bedre iværksætterpolitik. Den trænger sig mere og mere på, selv om der blev opnået en lille smule sidste år, for uden en underskov af nye igangsættere får vi ikke skabt nye arbejdspladser.

SF har nu i årevis sagt, at vi heller ikke kommer uden om en bedre fordeling af det eksisterende arbejde, og dette mener vi stadig væk. Overarbejde og dobbeltarbejde må vi gøre noget ved. Det er helt galt, at der arbejdes over mere end nogen sinde, ikke mindst i den offentlige sektor. Det burde efter SF's mening pålægges finansministeren, der er arbejdsgiverside på det offentlige, at han under overenskomstforhandlingerne arbejder for løsninger, der betyder fuld afspadsering af alt overarbejde, og at erstatningspersonale ansættes i stedet.

SF ønsker arbejdstiden sat ned, gerne til 30 timer ugentligt. Det forudsætter også, at der gøres noget ved det alt for omfattende overarbejde.

SF mener også, at vi skal til at have arbejdsfrihed til udvalgte grupper i stedet for arbejdsløshed, der er tilfældig. Det kan gøres ved at udvide barselordningen; småbørnsforældre råber på mere tid sammen med deres børn, og derfor bør der indføres omsorgslov, og de frivillige småbørnsorlovsmuligheder skal forbedres. Det kan gøres ved, at man får nogle muligheder for under overenskomstforhandlingerne at bygge oven på de eksisterende regler, for der er jo mange, der ikke har råd til at tage disse ordninger, fordi familierne mister for mange penge ved at skulle nøjes med det, der svarer til dagpengene.

SF ønsker også stadig en sabbatordning indført. Der er ingen tvivl om, at den kommende tid vil forlange af os, at vi seriøst diskuterer en sænkning af efterlønsalderen.

I en tid med arbejde som mangelvare er det rimeligt at give arbejdsfrihed i stedet for at lade den tilfældige arbejdsløshed florere. Det løser ikke arbejdsløshedsproblemet, men det kan i hvert fald hjælpe til, at nogle flere kommer i arbejde.

[LIII Gyldenkilde]

Der skal også en større uddannelsesindsats til dels for at få uddannet folk, som ingen uddannelse har i forvejen, dels for at få efteruddannet det personale, som skal til den dag – og den kan jo komme – hvor vi igen får flaskehalse på arbejdsmarkedet. Det skal der afsættes midler til både i den private og den offentlige sektor, og det burde være sådan, at vi kunne være enige om, at der blev afsat 5 pct., så 5 pct. af arbejdsstyrken hele tiden var under uddannelse.

Vi ønsker også, at der bliver afsat nogle midler til at skabe det såkaldt alternative arbejdsmarked. Vi kender modeller fra den sociale sektor, hvor man har afsat forsøgsmidler over en 3-års-periode, og det er der kommet meget godt arbejde ud af. Vi forestiller os, at vi kunne gøre det samme på arbejdsmarkedsområdet. Der er et rum mellem rigtig rentable arbejdspladser og arbejdspladser, der ikke er rentable, og de er vigtige at få sat i gang, fordi der er nogle behov, der skal opfyldes. Dette rum er ofte mellem det private og det offentlige arbejdsmarked, og det synes vi skal udforskes.

Det er jo ingen hemmelighed, hvor mange milliarder kroner vi bruger dels på aktivering, dels på at holde folk uden for arbejdsmarkedet. Sammenlægger vi alle beløbene, er der faktisk tale om 69 mia. kr. De penge kunne vi få mere glæde af ved at skaffe rigtige arbejdspladser, gå ind i arbejdsfordeling og få noget mere uddannelse til glæde for både samfundet og – i høj grad – for de arbejdsløse. Det er de penge, vi ønsker at gøre aktive. I stedet for diskussionen om at aktivere den enkelte arbejdsløse mener vi faktisk, at det er disse penge, vi bruger på området, vi skal gøre aktive og i høj grad satse på rigtige job.

De seneste dages påvisning i dagbladet Politiken af, hvor der især spekuleres i tilskudsordninger, viser ganske godt, at vi nu er ved at nå til vejs ende med den eksisterende tilskudsmodel, hvis der ikke udarbejdes nogle regler om, hvor ofte der kan gives tilskud til de samme arbejdsgivere. Det er jo udtalt, at det er i restaurationsbranchen, grillbarer og kioskbranchen, problemerne er. Der kan godt sættes ind med nogle grænser her, og det skal vi gøre.

At kommunerne har mange tilskudspersoner, ligger jo i sagens natur, for kommunerne har forpligtelsen til at tage de langtidsledige, som ikke kan få arbejde i den private sektor.

Løsningen er ikke, at vi ikke skal have disse tilskudsmuligheder; løsningen er, at vi får sat rigtige arbejdspladser i gang. Vi ønsker ikke, at vi undlader at sætte folk i gang med noget, så de kommer til at gå arbejdsløse i 5, 6, 7 år. Det er fuldstændig meningsløst. Vi skal prøve, om ikke vi kan få dem i gang.

Jeg skal stoppe her, for jeg kan se, jeg har brugt min taletid. Jeg forbeholder mig ret til at komme tilbage.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Det har man altid ret til.

Jes Lunde (SF):

Det er med arbejdsløsheden som med vejret. Alle taler om den, men ingen gør noget ved den. Folketinget har jo haft stribevis af debatter om arbejdsløsheden, men alligevel stiger den år for år.

300.000 er arbejdsløse i øjeblikket, og dertil kommer 100.000 på et sidespor på anden vis og 50-60.000 i beskæftigelse på midlertidige projekter. Vi har altså op imod en halv million mennesker som ofre – ja, som ofre for hvad? Det er vel nok en debat værd, hvorfor vores samfund skaber en så katastrofal situation for mange mennesker. Er det kapitalismen, liberalismen eller bare politikernes inkompetence, der skaber situationen, eller er det de tre elementer i forening? Sandt er det jo i alt fald, at kapitalismen gør, at mennesker fyres i massevis uden diskussion på virksomhederne, fordi det i vores samfund er arbejdsgiverens soleklare ret at fyre sin arbejdskraft. Sandt er det i alt fald, at prisen for den liberale markedsøkonomi i den nuværende udgave er, at der bliver i hundredtusindvis af mennesker tilovers. Og sandt er det jo i alt fald, at der i fatal grad mangler politisk vilje i dette Folketing til at gøre noget alvorligt ved arbejdsløsheden.

SF har gang på gang fremlagt konkrete forslag til en massiv indsats mod arbejdsløsheden, senest under efterårets forhandlinger om finansloven, hvor vi viste, at det var muligt at gøre en indsats, hvorved arbejdsløsheden blev nedbragt med 50-60.000 i 1993. Prisen er, at vi bruger en meget beskedent del af overskuddet på betalingsbalancen; vi kan nøjes med få milliarder ud af det tocifrede milliardoverskud, vi har. Og SF bevæger sig her langt inden for grænserne af det, andre partier taler om, når de

[Jes Lunde]

vil bruge halvdelen af overskuddet. For statsfinansierne ville vores forslag oven i købet give en forbedring.

Hvorfor er vores forslag så ikke vedtaget? Vi kan ikke komme frem til andet, end at det var ideologien hos regeringen, der blokerede. Den ville hellere udbetale dagpenge end løn til mennesker, for så er de ikke offentligt ansatte i statistikkerne. Den ville hellere acceptere det kolossale menneskelige og produktionsmæssige tab, det er, at så mange går arbejdsløse, end den ville lade den offentlige sektor spille en mere produktiv rolle. Den tåler hellere arbejdsløsheden, end den sætter investeringer i gang, hvis de skal betales af skatter. Kan der derimod laves nogle fiduser, så pengene kommer fra salg af statens ejendomme el.lign., kan vi snakke med regeringen.

Men det bidrager jo alt for lidt til at gøre noget ved arbejdsløsheden. Det kan vi først rigtig komme til, når partierne tager sig sammen til at gøre en meget mere massiv indsats. Det kan vi kun, når de borgerlige partier holder op med at blokere ved at holde fast på de ideer i den økonomiske politik, der netop har givet massearbejdsløsheden. Det kan vi også kun, når partierne er parat til at nyvurdere hele arbejdsbegrebet, så vi kan få arbejdsløsheden forvandlet til fritid hos de mennesker, der trænger til mere tid i deres liv. Dertil kommer, at vi også har mange muligheder for at omorganisere vores arbejdsliv, så mere af arbejdet bliver synligt og vi bedre kan deles om arbejdet.

Under forhandlingerne om den næste skattereform må vi sørge for at komme det sorte arbejde mest muligt til livs. Det sker bl.a. ved at nedsætte beskatningen på arbejdskraft væsentligt til gengæld for flere skatter på forurening og andre former for ødelæggelse af miljøet. Dertil kommer en bedre skatterevision, så de, der skal betale efter loven, også kommer til det. Det er en af forudsætningerne for, at ærlige betalere kan slippe billigere, og at sort arbejde kan blive erstattet af nye ordinære arbejdspladser.

SF vil konsekvent arbejde for at få alle disse ting bragt igennem, styk for styk, så ledigheden kan komme ned. Regeringen er desværre en stor hindring på vores vej i dette, og derfor må vi også under denne debat sige rent ud, at det ville være godt for de arbejdsløse, hvis vi kan

få væltet regeringen, hellere i dag end i morgen. Danmark har ikke brug for konservatismen. Vi har brug for grundlæggende reformer på mange områder, og vi har brug for en regering, der kan og vil tage livtag med de mange problemer, så vi kan få genskabt et mere menneskeværdigt Danmark.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Det, der bringer mig på talerstolen, er fru Lilli Gyldenkildes indlæg, hvor der blev brugt udtrykket, at der skal etableres rigtige arbejdspladser. Det kan vi da være enige om. Men jeg synes ikke, fru Lilli Gyldenkilde på nogen måde forklarede, hvad hun forstod ved dette begreb set med SF's øjne. Det kunne jeg godt lide at få en forklaring på.

Hvad angår spørgsmålet om fordeling af arbejdet, tror jeg ikke, vi her i Folketinget skal blande os i, hvordan man leder og fordeler arbejdet ude omkring og fordeler den arbejdsmængde, der er. Vi ved jo alle sammen, at det ikke er alt, der lige passer ind i de kasser, som vi kunne ønske os at lægge her. Men jeg mener, arbejdsmarkedets parter selv må løse sådan nogle problemer, og det kræver ikkeindblanding.

Men mit vigtigste ærinde var et spørgsmål til fru Lilli Gyldenkilde, nemlig: Hvordan skal alle disse – indimellem, synes jeg, udmærkede – forslag, der kom til løsning af problemerne, finansieres? For det er jo ikke et økonomisk tagselvbord, vi taler om. Hvordan hænger alt det sammen set ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt?

Endelig vil jeg også gerne lige gøre en enkelt bemærkning til hr. Jes Lunde. Det røg jo lige ud – og det var jeg egentlig glad for det gjorde, så alle ved, hvad vi egentlig taler om: grønne skatter! Jeg ved godt, det er et af SF's store bud på løsning af landets samfundsproblemer. Men hvad er det, der sker ved at lægge grønne skatter ikke alene på det private vandforbrug, men også på vores erhvervsliv? Det er jo det, som vi har diskuteret til hudløshed her i dag: Det forringer erhvervslivets konkurrenceevne.

Jeg kan ikke fortænke SF i, at de har den holdning, fordi dette parti reelt ikke tænker i erhvervslivets baner. Jeg kan sådan set kun sige, at man må acceptere, at SF har den holdning. Men jeg synes bare, det skal skæres helt

[Poul Nødgaard]

ud i pap, at man igennem disse tiltag med grønne skatter og lign. er med til at nedlægge arbejdspladser, fordi, som enhver kan regne ud, erhvervslivet må fyre mennesker, i det øjeblik de bliver pålagt ekstra byrder, der gør, at virksomheden ikke kan producere på konkurrencemæssige vilkår.

Jeg synes, SF skulle prøve at nyvurdere hele sin politik på disse områder og ligesom se det på en helt ny måde og ikke bare tænke i de traditionelle baner, som partiet har tænkt i i de sidste tyve år. Det er, ligesom der ikke er nogen form for nytænkning i det.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg ved godt, at Fremskridtspartiet ikke forstår, hvad det er, vi siger. Det er der ikke noget at gøre ved. Men af hensyn til andre, der skulle være interesseret i, hvad vi mener, vil jeg sige følgende til hr. Poul Nødgaard:

Der er noget tosset i, at vi er kommet derud, hvor vi bruger 69 mia. skattekrone – det gør vi nemlig, når vi lægger alt det sammen, vi bruger på aktivering, på dagpenge osv. – i stedet for at bruge mange af de milliarder kroner til at sætte gang i hjulene igen. Det er da urimeligt, at vi skal blive ved med at køre med en 10 års forfælet politik, som især Fremskridtspartiet har været tilhænger af, og hvor vi har set Fremskridtspartiets stemme på de røde knapper, lige så snart man skulle prøve på at fordele tingene på en anden måde. Jeg drømmer slet ikke om at kunne overtale Fremskridtspartiet til noget som helst. Men når nu småbørnsforældre råber på mere tid – og det gør de jo, for det er jo sådan i dag, at man ikke kan eksistere uden to indtægter – og når småbørnsfamilier gerne vil have længere barselorlov, så lad dem dog få det i stedet for. De kan jo få det for de dagpenge, som vi ellers udbetaler, og så kan en anden komme ind på arbejdspladsen. Det koster ikke en krone.

Det samme kan man sige om efterlønnen. Efterlønnen er noget af det bedste, vi har indført i dette Folketing, og højresiden – og især det yderste højre – har faktisk været imod det hele tiden, og de stemte også på de røde knapper, da det blev indført. Men det har været noget af det bedste, vi har gjort. Er det da ikke rimeligt at sige: Jamen lad dem, der gerne vil, få et tilbud, lad dem, der er f.eks. over 55 år, og

som gerne vil, få lov til at trække sig tilbage, så nogle andre kan komme ind på arbejdsmarkedet? Er det da ikke også rimeligt at sige: Lad os uddanne noget mere, lad os tage folk ud af produktionen og ud af de offentlige virksomheder til uddannelse og lad os få andre ind? Det er den filosofi, der ligger bag ved det, vi siger.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Poul Nødgaard ville meget gerne holde fast i den myte, at SF ikke interesserer sig for erhvervslivet, er ligeglad med konkurrenceevnen osv., og det er selvfølgelig også tryggest, hvis man kan opretholde sådan en fjendebillede af andre. Men det holder bare ingen steder. SF er faktisk det parti her i Folketinget, som har interesseret sig allermost for debatten om at finde nye iværksættere, det at få skabt nogle nye virksomheder, som kan berige det private erhvervsliv, sørge for, at vi kan få nogle nye arbejdspladser. Vi er dem, der har lagt flest forslag frem til, hvordan man kunne gøre en øget indsats for sådanne mennesker, skaffe dem hjælp til en egenkapital i startfasen, skabe nogle muligheder for, at de kan komme på kursus, så de ikke går ned på grund af uvidenhed om blanketudfyldningerne, driftsregnskabet og alt sådan noget, som man ikke nødvendigvis er ekspert i, bare fordi man er teknisk god på det område, hvor man har lyst til at starte en produktion.

Tilsvarende er SF meget optaget af at benytte udviklingskontrakter, sådan at vi får et frugtbart samarbejde mellem den offentlige sektor og den private og bruger de områder, hvor det offentlige efterspørger en ydelse, til at få udviklet noget knowhow og noget afsætning i det danske erhvervsliv, så vi melder hus fuldstændig forbi.

Når det gælder de grønne skatter, er de for os at se helt nødvendige for at redde vores klode økologisk set. Der er jo ikke meget ved at indrette sig kortsigtet på en sådan måde, at man kan producere, hvis det er noget, der langsigtet slider vores miljø ned. Hvad er der ved at have nogle virksomheder, som får billigt vand, hvis virkningen af det er, at det rene grundvand slipper op om 30 år her på Sjælland? Så er der jo ingen fornøjelse ved det i det lange løb.

[Jes Lunde]

Derfor er vi altså nødt til at indrette os sådan, at vi prissætter miljøet på en sådan måde, at vi tager et hensyn til det nu, som gør, at der også er et miljø, som er ordentligt, for vores efterkommere. Det er bare ren logik for SF's vedkommende. Og når der nu er nogle ting, vi er nødt til at prissætte på en anden måde ved at lave nogle flere grønne skatter, synes vi, det er oplagt at bruge de penge til at sænke beskatningen på arbejdskraft til gengæld.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Jeg må sige til hr. Jes Lunde, at jeg ikke tror et øjeblik på det dér. Hvad skete der, dengang man lavede olieafgift? For at begrænse olieforbruget sagde man, at der skulle lægges en afgift på olien – det er ca. 2.500 kr. i øjeblikket pr. 1.000 l olie – og det er nu så stor en post på det danske statsbudget, at man ganske enkelt ikke kan undvære disse penge. Den grønne afgift, som bl.a. SF nu vil lægge på vandet, er for det første konkurrenceforvridende ad Pommern til, fordi virksomhederne ikke kan lide den afgift i relation til deres konkurrenceevne, men det, der er endnu værre, er, at det i den grad vil være skadeligt at få en sådan afgift lagt på, og det ved hr. Jes Lunde udmærket, men vil altså bare ikke indrømme det. Jeg tror ikke på, at der kommer de personskattelettelser. Nej, man vil fra SF's side bruge dem til yderligere at udvide statsbudgettet på en lang række områder. Jeg kender SF temmelig godt efterhånden.

Endelig vil jeg lige sige til fru Lilli Gyldenkilde, at jeg kan bekræfte tallet 69 mia. kr. Jeg har nu 63 mia., men det kan være, det har ændret sig lidt siden. Hvad angår alle de ordninger, vi bruger de mange milliarder af kroner til, vil jeg lige sige, at efterlønsordningen måske nok ikke ligefrem er Fremskridtspartiets livret, for vi tror på, at vi i løbet af ganske få år igen har en god beskæftigelse i Danmark, og så må vi erkende, at vi til den tid jo ikke har mulighed for at lave en efterlønsordning, hvis der er brug for folk til at gå på arbejde.

Fru Lilli Gyldenkilde talte om, at efterlønsalderen skulle ned på 55 år. Dertil vil jeg sige, at det jo netop er det, vi har gjort for nylig. Jeg var selv med til mødet i Arbejdsministeriet, og Fremskridtspartiet har stemt for det forslag, at vi i den nuværende meget vanskelige situation

på arbejdsmarkedet med for meget arbejdskraft tillader, at 55-årige, der har gået langtidsledige – er det i 2½ år? – kan gå på den såkaldte overgangsydelse. Det er en ordning, der kører her og nu, så reelt er den alder – ganske vist på en lidt lavere sats, idet det vist er 80 pct. – etableret, og den fungerer foreløbig til udgangen af 1995 eller i hvert fald et stykke ind i 1995. Når vi til den tid skal revidere lovgivningen, forestiller jeg mig, at vi ganske givet vil forlænge den, hvis vi stadig væk har den vanskelige situation på arbejdsmarkedet. Men jeg føler bare, at SF og Fremskridtspartiet taler forbi hinanden i denne sag. Det er, ligesom SF ikke rigtig vil forstå budskabet.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Formandens evindelige budskab er, at taletiden skal overholdes.

(Kort bemærkning).

Jytte Andersen (S):

Jeg sad og blev så forundret over hr. Poul Nødgaards forundrede spørgsmål til SF lige før, nemlig spørgsmålet om, hvor man forestiller sig at alle de penge skal komme fra til nogle af de velfærdsgoder, som SF peger på, og som Socialdemokratiet er enig i at vi skal have lavet – nogle velfærdsgoder, som samtidig bidrager til en bedre beskæftigelse og et bedre samfund.

Så det er i og for sig samme kritik, som hr. Poul Nødgaard rettede mod Socialdemokratiet tidligere her i løbet af dagen, og det er derfor, jeg tager ordet.

Det er i virkeligheden logik for perlehøns, at når vi har en situation, hvor vi bruger op imod 70 mia. kr. til noget, som holder folk i live forsørgelsesmæssigt, siger det sig selv, at vi kunne bruge de penge bedre ved at sætte noget i gang, så folk både fik noget at beskæftige sig med og tjente deres løn som en løn og ikke som en bistandshjælp eller en dagpengeydelse. Derfor er der meget godt perspektiv i at tage afsæt i ønsket om at ville bruge op imod 70 mia. kr. noget bedre, både ved at etablere nogle bedre arbejdspladser, flere arbejdspladser, rigtige arbejdspladser, og ved at etablere nogle uddannelsesordninger, åbne for frihedstankerne, der handler om, at man skal have fri til at passe sine børn eller måske skal have fri til at tanke op, udvikle sig personligt, sabbatliggende ordninger, eller hvad ved jeg. Det er der

[Jytte Andersen]

meget godt perspektiv i, når der er en ledighed på 320.000, som faktisk koster ganske mange penge.

De penge kan vi bruge på en fornuftig måde ved at sætte kreativiteten og idérigdommen lidt i gang.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg opgiver på forhånd at få Fremskridtspartiet til at gå ind i en seriøs debat om miljøets fremtid – det tror jeg ikke kan lade sig gøre – men jeg må sige til hr. Poul Nødgaard, at han lever i en falsk forestillingsverden, hvis han tror, det er sådan, at det, at vi begynder at lægge afgift på f.eks. vand, er noget, der giver en konkurrencesituation, som gør livet fuldstændig umuligt for Danmark.

Faktisk er det sådan, at vand for erhvervslivet koster betydelig mere f.eks. i Tyskland i dag, end det gør i Danmark. Det er også sådan, at priserne på strøm for erhvervslivet i Tyskland er betydelig højere i dag selv efter den danske CO₂-afgift, så andre lande har altså fundet ud af, at det er nødvendigt. Det breder sig til flere og flere lande, at man erkender, at sådanne afgifter er nødvendige for at redde miljøet på lang sigt.

Derfor tror vi ikke på, at det at være mere miljømæssigt bevidst nødvendigvis koster arbejdspladser. Tværtimod kan vi se, at der også er en hel del arbejdspladser i at være miljøbevidst både med hensyn til det, at vi er miljøbevidste, og at vi producerer på en måde, der er miljøbevidst, for det gør, at vores virksomheder er rustede til, at disse krav kommer i verden omkring os, og så står vi måske og har de teknologiske løsninger, som skal bruges i masser af andre lande, og det kan give en afsætningsmæssig succes. Men også det at rydde op efter fortidens synder er noget, som kan give masser af arbejde. Tag f.eks. de kemikalieforurenede grunde! Hvorfor tager vi ikke fat på at rense op i det i en situation med stor arbejdsløshed i stedet for at lade kemikalierne stille og roligt søge ned imod grundvandet? Det kan vi ikke forstå i SF. Så der er masser af arbejdspladser i at være miljøbevidst.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Ja, jeg tror ikke, jeg vil forlænge debatten med at kommentere hr. Jes Lundes sidste indlæg. Men jeg glemte et spørgsmål, sidst jeg var oppe på talerstolen, som jeg gerne lige vil tage op nu, og det er med hensyn til iværksættere. Hvad det angår, ligger det sådan, at vi i Fremskridtspartiet er helt klar over, hvad det er, SF vil: man vil købe alle ledige fabriksbygninger op og overdrage dem til unge iværksættere, som så for offentlige penge bare kan drive deres virksomheder dér. De kan få tilskud, de kan få afskrivning, de kan få det hele. Det er så konkurrenceforvridende, som noget overhovedet kan være. Det er en bemærkning, jeg gerne vil rette til hr. Jes Lunde.

Duetoft (CD):

Man skal jo passe på, at man ikke giver sine kolleger karakterer, og derfor vil jeg gøre det meget generelt ved at sige, at der er grænser for, hvor meget nyt der har været i denne her debat.

Det hænger sammen med, at det er et problem, vi har diskuteret i mange år; men det hænger naturligvis også sammen med, at bl.a. finanslovedebatten for ikke ret lang tid siden jo rent faktisk i stort omfang også handlede om arbejdsløsheden. Det er da også helt naturligt, at den gør det, i og med at arbejdsløsheden er så stort et problem, som det er, og med alle de følgevirkninger den har.

Men kunne også af og til have håbet på, at ord i sig selv kunne have løst arbejdsløsheden, for så havde det været løst for op til flere år siden med alle de gode hensigter og alle de gode synspunkter, der er fremme. Men det er jo desværre en kendsgerning, at sådan er det ikke.

Der er en række fundamentale ting, der efter CD's opfattelse skal være i orden, for at man kan gøre noget som helst ved arbejdsløsheden. Og jeg vil bede om, at man bemærker, at jeg bruger udtrykket »gøre noget som helst« ved arbejdsløsheden, for vi har grundlæggende den holdning, at man ikke på traditionel vis kan komme arbejdsløsheden til livs.

Det første, der skal være i orden, skal være, at befolkningen siger ja ved afstemningen om Maastricht og Edinburghaftalerne her senere på året. Der har været usikkerhed om EF herhjemme, vi har brugt ganske mange kræfter her i Tinget og andre steder på at diskutere

[Duetoft]

EF-situationen, men det har naturligvis også betydet, at der rundt omkring i verden har været usikkerhed om Danmarks placering, og jeg er ret overbevist om, at virksomheder og investorer har tænkt sig om to gange, før de begyndte at investere og planlægge, så længe man ikke vidste, hvor Danmarks stilling i Europa var.

En kendsgerning er det jo altså, at den næste folkeafstemning i realiteten bliver en afstemning for eller imod et EF-medlemskab. Al den dér Fremskridtspartisknak med, at vi sagtens kan blive i EF og sagtens kan blive i det indre marked, hvis vi siger nej næste gang, holder jo ingen steder, og den holder ingen steder, fordi der er nogle psykologiske virkninger, som Fremskridtspartiet fuldstændig ser bort fra. Naturligvis vil det bremse op for integrationen, og naturligvis vil det bremse op for de forskellige EF-landes ønske om at samarbejde bl.a. med os, hvis vi nu for anden gang stiller os udenfor. Så et ja ved næste folkeafstemning er ét fundament for overhovedet at gøre noget ved arbejdsløsheden.

Det næste er, at vi bevarer social stabilitet i Danmark. Det betyder, at vi skal have ordnede arbejdsmarkedsforhold, og det betyder, at vi stadig væk skal føre en socialpolitik, der gør, at der er et så effektivt og godt socialt sikkerhedsnet i vort land, at der ikke er grund til sociale kampe, et øget antal strejker osv. Et af dansk erhvervslivs allervæsentligste argumenter over for udenlandske kolleger har jo i mange år været, at i Danmark kunne man levere til tiden, i Danmark kunne man producere varerne, i Danmark kunne man leve op til de ordrer, der var, og det har givet os nogle konkurrencefordele, som har været ganske store.

Det tredje – og dér må jeg sige, at jeg jo i al fald er 180 grader uenig med Fremskridtspartiet – er, at efter CD's opfattelse er vi nødt til at have en effektiv og udbygget offentlig sektor, der kan skabe den infrastruktur, der kan skabe det fundament for virksomhederne og erhvervslivet, der gør, at vi overhovedet kan eksportere. Uden en offentlig sektor, der kan virke som service, er det umuligt, og jeg vil da også godt her gentage, at vi ønsker ikke at bombe den offentlige sektor tilbage til forhold som for årtier siden bl.a. ved, at man af ideologiske grunde fyrer offentligt ansatte for at anbringe dem bag i arbejdsløshedskøen og så sige: Ih,

nu har vi vel nok skåret ned i de offentligt ansattes rækker, og det er vel nok dejligt, for nu har vi løst de danske problemer! Vi tror, at vi skaber mange menneskelige problemer ved det, og derfor har vi jo bl.a. i finanslovforhandlingerne også ønsket, at der blev lagt nogle begrænsninger ind for muligheden for at skære ned i det offentlige.

Den fjerde ting er, at erhvervsklimaet generelt skal være godt i Danmark, og det betyder bl.a., at politikere skal lade være med af ideologiske grunde at rende rundt og lave ting og sager, der kan give problemer for erhvervslivet. Dér kan jeg ikke lade være med at nævne nu ca. 20 minutter efter, at Energiudvalget har afsluttet sit møde om endnu en ansøgning om udbygning i Nordsøen, at den endte altså heldigvis heldigt, for de udbygningsplaner, der er blevet foreslået fra DUC's og A. P. Møllers side i Nordsøen, kommer nu igennem i modsætning til for et år siden, da det lykkedes et flertal herinde at forhindre udbygning i Nordsøen. Men det er altså ikke noget, der gavner mulighederne for dansk erhvervsliv, at man den ene gang efter den anden af politiske grunde skal rejse spørgsmålet, om investorer kan foretage de investeringer, de vil, eller man skal kaste sådanne på bordet til politisk debat.

Fru Jytte Andersen og andre socialdemokrater var i formiddags meget fortørnede over, at nogle kunne antyde, at Socialdemokratiet ikke altid gavnede beskæftigelsen i Danmark. Jeg må sige, at den sag, der var om udbygningen i Nordsøen sidste år, kostede ganske mange arbejdspladser bl.a. i Esbjerg, og hvis Socialdemokratiet denne gang havde fået sin vilje i en tilsvarende sag, havde det også kostet arbejdspladser. Da kan det altså ikke hjælpe noget, at éns modsætning til og irritation over DUC og A. P. Møller smitter af i den grad på éns politik generelt, så man skader den beskæftigelse, man ellers så gerne vil gavne. Men det ser ud til, at et flertal uden om Socialdemokratiet har klaret det for en halv times tid siden.

Det femte er så, at virksomhederne selvfølgelig også skal vænne sig til, at vi er i en international konkurrencesituation. Det betyder bl.a., at hvis man skal udnytte det indre marked, skal virksomhederne vide, at det ikke er til nabobyen, man skal eksportere, men at det er til andre steder i EF, og da skal virksomhederne og navnlig de små og mellemstore i højere

[Duetoff]

grad nok lære, at man skal have lokale samarbejdspartnere ude i de dele af EF, man ønsker at samarbejde med, hvis vi overhovedet skal ind på markedet. Det ville være trist, hvis Danmark ikke fik brugt det indre marked.

Vi skal naturligvis fastholde en god og veluddannet arbejdsstyrke i Danmark, og det betyder, at efteruddannelsen og vores grundlæggende uddannelser skal være så gode som muligt, og det betyder naturligvis, at man ikke f.eks. ved en folkeskolereform skal sørge for, at kvaliteten i folkeskolen bliver lavere.

Nu kan en og anden måske undre sig over, at jeg her i en debat om arbejdsløshed står og snakker om EF og skole og A. P. Møller, men tingene hænger sammen, og jeg tror, at mange af arbejdsløshedsdebatterne i Danmark har lidt ved, at man ikke har taget nogle strukturdebatter og nogle fundamentale politiske debatter om, hvordan det danske samfund i bred forstand skal se ud. Det kan ikke hjælpe noget, at man tager arbejdsløshedsdiskussionen ud og bliver ved med at bruge den som en lappediskussion i stedet for at diskutere nogle af de ting, der faktisk er med til at skabe den arbejdsløshed, som vi har.

Vi har jo flere gange sagt, at vi vil gerne være Folketingets praktiske grise, og det har vi da også været omkring arbejdsløsheds tiltaget. Jeg er jo meget enig med fru Pia Christmas-Møller i en række af fradragssynspunkterne. Vi glæder os over, at vi den 19. januar skal til at diskutere fradraget for vedligeholdelse på boliger. Det har været noget, vi nu har kæmpet for i 20 år. Nu har vi da så fået tilskuddet, men det kunne også være, vi kunne få et fradrag ud af det.

Byfornyelse er også vigtig, ekstra investeringer – lige meget om hr. Poul Nødgaard kan lide dem eller ej – er efter vores opfattelse også vigtige. Og endelig er vi også tilhængere af indslusningsløn og mener, at det er et problem, vi er nødt til sammen med arbejdsmarkedets parter at kigge på.

Jeg vil nok sige, at hvis jeg var arbejdsløs – det kan jo være, jeg bliver det ved lejlighed, det er der jo ingen der ved – ville jeg nok undre mig over den debat, der var i efteråret, hvor alle rendte rundt og fortalte om, hvor vigtigt det var med en arbejdsmarkedsreform og nogle omlægnings, og vi havde Zeuthenrapporten og alle de her forskellige ting. Det var me-

get pinligt, at der ikke kom noget resultat ud af det, og jeg mener bestemt, at arbejdsministeren skal skynde på – ikke skønne på, men skynde på – at vi får den diskussion så hurtigt som muligt. Det er ikke så meget finansieringssiden, for den kan det godt være der er nogle ideologiske undertoner i. Det er det, at mennesker ikke skal tvinges til at gå arbejdsløse i måned efter måned, fordi det er nogle stive systemer, vi har. Det er helt urimeligt.

Arbejdsløshedens psykologiske problem er efter vores opfattelse bestemt det værste. Vi har foreslået 25.000 kr. som det beløb, man kan tjene ved siden af, når man er langtidsarbejdsløs, og det vil vi gerne stadig væk holde fast i. Og vi er så også nødt til at sige – og det skal være min slutbemærkning – at al den snak om fuld beskæftigelse og om, at det kan vi klare, og nu gør vi i løbet af et år eller to alle de her ting, som vi også har hørt i dag, og som vi ellers hører i den daglige politiske debat fra mange forskellige sider, tror vi stadig væk ikke på.

Vi tror ikke på, at man med traditionelle midler kan få alle i arbejde på et tidspunkt, hvor den tredje verden begynder at producere varer til os, hvor Østeuropa skal hjælpes op osv. Vi tror på, at der er to instrumenter, man er nødt til at bruge for at komme arbejdsløsheden til livs. Og det er for det første orlovsordninger og nedsat arbejdstid, og dér ved SF godt, at er der to, der står sammen i dansk politik i det spørgsmål, så er det SF og CD, og det er vi godt tilfredse med.

Det andet, man er nødt til at tage med ind, er, at vi er nødt til at genoplive supplerende dagpenge. Det er ulogisk, at man på den ene side tvinger mennesker til at arbejde for meget og på den anden side tvinger andre til at gå helt ledige, når mennesker rent faktisk går rundt og siger: Vi to mennesker vil gerne dele et fuldt job og en fuld understøttelse, dele midt over og tage en halv tid hver. Jamen hvad er det for noget snak, at de mennesker ikke skulle have lov til det?

Jeg ved godt, der var misbrug i sin tid, men for at komme nogle forholdsvis få misbrug til livs har man ødelagt et system, der effektivt kunne være med til at bringe mange mennesker ud af den psykologiske klemme, de står i på grund af arbejdsløsheden. Og derfor er vi altså nødt til at tage den diskussion op igen.

[Duetoft]

Vi kan ikke løse alting her, og vi har nogle praktiske tiltag, som vi godt vil forbedre tingene med, men det fundamentale er, at vi må føre diskussionen om, hvad der er arbejde, og hvor meget arbejde vi kan have i et samfund bygget som det danske. Hvis vi ikke tør tage den diskussion, så bliver vi ved med at have de her debatter en gang om året hvert eneste år de næste 30 år. Og det ville være synd ikke mindst for de arbejdsløse.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Når Fremskridtspartiet har været på talerstolen, så er vi CD's yndlingsoffer. Det kan vi meget, meget vel leve med.

Jeg vil godt sige en bemærkning til hr. Duetoft i relation til EF. Det er, ligesom hr. Duetoft tror, at vi er modstandere af EF. Jeg sagde det i formiddags, og jeg vil gerne gentage det, da hr. Duetoft tilsyneladende ikke har forstået det: Vi er tilhængere af EF og det indre marked.

Jeg sagde også i formiddags og vil gerne gentage det for hr. Duetoft, at jeg er lidt ked af, at det indre marked tilsyneladende i øjeblikket har den slagside, at det giver en yderligere arbejdsløshed.

Men med hensyn til at fremsætte udtalelser her fra Folketingets talerstol skal vi nok passe lidt på med, hvad det er, vi går og siger. I 1986, da der var afstemning om det indre marked, som nu er trådt i kraft, fik man tudet ørerne fulde med, at hvis ikke det indre marked gik igennem, så ville der blive en voldsom arbejdsløshed. Aldrig har vi haft så stor en arbejdsløshed som siden den afstemning og så frem til nu.

Og på samme måde vil jeg ikke sige, jeg er glad for, at det indre marked nu har haft den konsekvens, det har. Men jeg vil dog tilføje, at hvis der ikke var kommet den konsekvens af det indre marked, som er blevet beskrevet i radio og tv i den seneste tid, så havde det selvfølgelig også været nej til Unionen, der havde fået skylden for det. Og jeg vil godt gentage det her, så det er helt klart.

Hr. Duetoft vil tilsyneladende kun diskutere EF og ikke arbejdsløshed, så jeg vil sige, at vi i Fremskridtspartiet har stor respekt for den afstemning, der fandt sted den 2. juni. Den har de øvrige partier inklusive SF overhovedet ik-

ke nogen respekt for. Men det, danskerne stemmer om her i april-maj måned, er i realiteten præcis det samme, som de har stemt om en gang før, og så ligger der en lille seddel ved siden af med lidt særftaler, som fungerer nogle år, og så har man jo fået at vide tid efter anden, at så viskes de helt ud.

Jeg synes ikke, vi skal gå længere ind i EF-diskussionen, men det er hr. Duetoft, der provokerer mig til her i debatten om arbejdsløsheden at forfægte mine synspunkter. Vi er ikke imod EF og det indre marked, vi synes, det er helt fint alt sammen. Men vi synes, stregen skulle være trukket til og med det indre marked. Men som den supereuropæer, hr. Duetoft er, kan jeg ikke fortænke ham i, at han har de synspunkter, som han har, og dem respekterer jeg, hvis han så bare også vil respektere mine.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg beder også om, at man respekterer taletiden.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg vil bare rette en misforståelse hos hr. Poul Nødgaard: Fordi man er uenig med hr. Poul Nødgaard, betyder det ikke nødvendigvis, at man ikke har forstået, hvad der foregår. Man kan godt være uenig med hr. Poul Nødgaard og have forstået meget godt, hvad der foregår.

Og så om EF. Nu hørte hr. Poul Nødgaard åbenbart ikke efter. Jeg tror, at jeg brugte ca. 1 minut af min taletid på 10 minutter på EF. Al resten handlede faktisk om alt muligt andet, der var relateret til arbejdsløsheden.

Så må jeg om det indre marked sige, at hr. Poul Nødgaard åbenbart ikke har læst sine rapporter for 1986; for faktisk kom der en rapport – det var en ret berømt rapport, der hed Cecchinirapporten – og den rapport konstaterede, at ved starten af det indre marked ville der være stigende arbejdsløshed, fordi der ville være virksomheder, der ikke kunne klare den nye åbne, frie konkurrence. Og de vil så gå ned, og så vil der ske en omstilling, der gør, at de mere effektive virksomheder samler arbejdskraften op, og på længere sigt giver det så en fordel for arbejdsmarkedet. Men rent faktisk var det konstateret, at det indre marked ville starte med en stigende arbejdsløshed.

[Duetoft]

Og så endelig til hr. Poul Nødgaard: Det, jeg faktisk sagde, var, at folk, der skulle investere og planlægge i Danmark, holder sig tilbage til det tidspunkt, da Danmarks placering i EF og i Europa er afgjort. Det var det, jeg sagde, netop fordi bl.a. Fremskridtspartiet har rendt rundt og skabt usikkerhed om Danmarks placering. Og det får så nogle mennesker til ikke at turde træffe nogen beslutninger. Det var faktisk det, jeg sagde. Og jeg anfægter overhovedet ikke hr. Poul Nødgaards muligheder eller ønsker om at være imod EF. Jeg synes, at det er både ulogisk og uklogt, og jeg mener også, at det er ukorrekt. Jeg kan sige en masse u-ord om det. Men det må hr. Poul Nødgaard jo selv om, og det må hr. Poul Nødgaard klare med sine vælgere. Jeg mener, at det er en ulykke for Danmark. Men som sagt: Det tog faktisk for en gangs skyld kun 1 minut af min 10-minutters-taletid. Ellers plejer hr. Poul Nødgaard jo at have ret i, at jeg holder meget af mit EF, og det gør jeg også, selv om jeg hører hr. Poul Nødgaards indvendinger.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg tror, det er sådan, at man kan sammenligne denne her sal i øjeblikket med en tornado. Jeg mener: Der er dødsstillehed inde i midten, og der er samtidig en storm udenom, som forhindrer én i overhovedet at ane, hvad der foregår. Og man er låst fast til centrum, fordi man ikke kan komme ud. Sådan synes jeg godt at man kan opleve det i øjeblikket.

Så vil jeg i øvrigt til hr. Duetoft sige, at jeg var jo fristet til en kort bemærkning. Men jeg har også prøvet at få andre til ikke at tage alt for mange i anledning af dagen, som jo nu pludselig er blevet dagen og ikke dagen før.

Jeg synes, at det kan være rigtigt, det, hr. Duetoft siger. Jeg skal senere komme ind på, at jeg bare har en anden måde at løse tingene på. Men jeg synes, at hr. Duetoft ikke forholder sig til det problem, vi har, nemlig 40 mia. kr. i statsunderskud. Og derfor kan det jo være rigtigt nok at sætte arbejdstiden ned og have supplerende dagpenge. Men med den model fastholder hr. Duetoft de 40 mia. kr. i statsunderskud. Det synes jeg er problemet med synspunktet. Og det kan måske være meget godt at få det sagt allerede nu.

Så vil jeg i øvrigt sige tak for de roser, jeg har fået af hr. Poul Nødgaard. Jeg kan forstå, at hr.

Poul Nødgaard også var med til folketingsaftenen forleden, hvor hr. Poul Nødgaard jo fik foredraget, at der ikke er det, man ikke kan rose folk til; det er meget sværere at tæske folk til noget. Og jeg kan forstå, at det, hr. Poul Nødgaard i øjeblikket gør ved flere gange at rose De Radikale i sit indlæg, er at håbe på, at vi kan blive rost til et eller andet, vi i øvrigt ikke mener. Men jeg bliver nødt til at sige til hr. Poul Nødgaard, at vi kan altså ikke roses til at blive Fremskridtsfolk, ej heller i synspunkter; eller for den sags skyld roses til at blive noget som helst andet parti. Det sidste bare være sagt for en ordens skyld.

Jeg synes, at udgangspunktet for debatten i dag er, at det er en ulykke med den arbejdsløshed, vi har; ikke fordi de fleste, der er arbejdsløse, i og for sig lider direkte social nød, men mere, fordi man føler, at der ikke er behov for én, og fordi man sættes uden for samfundet. Og det er i øvrigt en tendens, der naturligvis forstærkes mere og mere, al den stund de, der er i arbejde, arbejder mere og mere og derved overlader mindre og mindre arbejde til dem, der ikke er i arbejde, og som oven i købet ikke må gøre noget som helst.

Jeg tror, at de fleste af os har et problem, når vi bliver stillet over for spørgsmålet: Hvordan kan det lade sig gøre, at vi på den ene side har en række opgaver, der ikke bliver løst, veje, der ikke bliver repareret, snavs, der ikke bliver fjernet, gamle og syge og børn, der ikke får den fornødne omsorg, og så på den anden side en række arbejdsløse, der går omkring og ikke må lave noget.

For ganske almindelige mennesker – det er stort set mennesker uden for dette hus – hænger disse ting overhovedet ikke sammen. Og derfor er det naturligvis også nødvendigt, at vi, som skulle have en slags medansvar for, at der sker noget inden for dette her felt, gør noget.

Og jeg skal ikke undervurdere nødvendigheden af en arbejdsmarkedsreform og en skattereform. For god ordens skyld skal jeg sige til den enlige repræsentant for regeringen her, at Det Radikale Venstre altså ikke er tilhænger af, at skattereformen baseres på øgede fradrag. Det er ikke vores model. Det har vores ordfører, fru Marianne Jelved, og vores formand, fru Marianne Jelved, jo også været inde på under afslutningsdebatten sidste år. Vi tror simpelt hen ikke på, at det kan lade sig gøre både at

[Lone Dybkjær]

nedsætte marginalsatten og samtidig øge fradragsmængden. Det hænger ikke sammen. Og selv den nuværende regering vil ikke kunne få det til at hænge sammen.

Men der skal en skattereform til, og jeg er i øvrigt ganske enig i SF's synspunkter på dette her område: Det er nødvendigt med mindre skat på arbejdskraft og mere skat på ressourcer og miljø, og det er den vej, vi skal.

Vi skal også have en stærkere erhvervs politik baseret på højt kvalificeret arbejdskraft osv. Det er der ingen tvivl om. Men uanset disse reformer synes jeg ikke, at vi skal bilde os ind, at vi, hvis vi stort set vil fastholde vores nuværende timelønsniveau og ikke går ned på taiwanlønninger – og det er Det Radikale Venstre ikke tilhænger af – ved hjælp af de reformer kan løse arbejdsløsheden. Vi kan ikke løse arbejdsløhedsspørgsmålet på den måde, som vi hidtil har forsøgt os med, det vil sige ved hjælp af gammeldags metoder. Det har vi forsøgt. Vi har nu det største overskud på handelsbalancen, jeg vil næsten sige nogen sinde i Danmarks historie. Jeg har ikke tjekket det efter, men jeg tror ikke, at det kan være helt forkert, og vi har jo så samtidig den højeste arbejdsløshed, vi nogen sinde har haft, godt 316.000, og uden noget tegn på, at det går den anden vej, og det er jo næsten det værste ved det.

Vores model er en anden end CD's model. Efter Det Radikale Venstres opfattelse er vi nødt til stort set at fastholde vort nuværende timelønsniveau, men jeg synes bare, at vi bliver nødt til at erkende, at vi kan ikke samtidig fastholde 37 løntimer pr. uge til alle, og jeg mener, at hvis vi bliver ved med på den facon at bilde nogen ind, at det kan lade sig gøre, så er det at stikke folk blå i øjnene, og derfor er vi nødt til at tage diskussionen op om en anden fordeling af betalingsopgaverne, for der er jo sådan set opgaver nok i vores samfund. Spørgsmålet er blot, hvad der er penge til at aflønne, og efter Det Radikale Venstres opfattelse bliver det derfor en offentlig opgave i fremtiden at sikre, at alle, der ønsker et arbejde, kan sikres en minimumsbeskæftigelse, eller sagt på en anden måde: Det må være slut med passivt at udbetale dagpenge eller bistandshjælp til arbejdsløse, og hvis det offentlige så ikke kan sikre – og dér er det klart, at vi sagtens kan brede det begreb ud, der hedder beskæftigelse – fornuftigt arbejde til den ledige, så må den ledige til gengæld

lave, hvad den ledige har lyst til. Den passivitet, vi har i dag, er fuldstændig uacceptabel, og hvis dette passivitetskrav, sofakrav, som vi også har kaldt det i andre sammenhænge, blev ophævet og man skulle arbejde, hvis man skulle modtage dagpenge eller bistandshjælp, så tror jeg også, diskussionen om misbrug af dagpengesystemet ville stoppe, og i øvrigt er jeg overbevist om, at det også ville reducere mængden af sort arbejde. Vi kan ikke bilde os ind, at vi kan reducere mængden af sort arbejde, at vi kan stoppe eventuelt misbrug i dagpengesystemet eller i hvert fald beskyldninger mod misbrug i dagpengesystemet, hvis vi fortsat bliver ved med at udbetale dagpenge passivt til mennesker, der har været ledige en lang periode. Og jeg mener, at det her kan gøres allerede i dag, uden at man forvrider arbejdsmarkedets timelønsstruktur, og det mener jeg er vigtigt at fastholde. Vi skal jo under alle omstændigheder have nedsat arbejdstiden, og det kan vi sådan set godt begynde på nu, og jeg mener også – og det være sagt lidt stille til Socialdemokratiet, der har været ude med det tredje arbejdsmarked – at det er en bedre model end at begynde at operere med et tredje arbejdsmarked, som meget nemt vil give en eller anden fornemmelse af, at man er andenklassens eller tredjeklasses, eller hvordan man nu vil udtrykke det.

Det ændrer selvfølgelig ikke ved, at der er en lang række personer, der skal have tilskudsordninger eller andre arbejdsbetingelser på grund af handicap eller sygdom af forskellig art, men det, der sker i dag, er, at vi gør stort set alle mennesker, der ikke kan få et arbejde, til handicappede eller svage i samfundet eller den slags betegnelser, og jeg tror, at det er vigtigt, at vi skiller tingene ad. Jeg synes, at vi skal sige, at der er nogle personer, der på grund af nogle særlige livsbetingelser ikke er i stand til at gå fuldt ud ind på arbejdsmarkedet, og hvor vi, hvis de skal ind på arbejdsmarkedet, skal give nogle tilskudsordninger, men ganske almindelige arbejdsføre personer skal strengt taget ikke operere med tilskud, det er og bliver et galt spor.

Med andre ord har vi en række opgaver i det her samfund, som ikke bliver løst. Vi har en række arbejdsløse, som går passivt omkring. De to ting bliver vi nødt til at kombinere, samtidig med at vi tager hensyn til, at statens ud-

[Lone Dybkjær]

gifter ikke bare kan øges, og det er efter vores opfattelse grundsynspunktet i de reformer, der skal til i fremtiden.

Det må så være det offentlige opgave, og det bliver den nye offentlige opgave at sikre, at det her går op, og det betyder naturligvis, at det offentlige nu skal regulere på sine mekanismer afhængigt af, hvor stor arbejdsløsheden er. Tidligere har vi haft bygningssektoren som regulator. Det mener vi ikke at vi kan bruge i moderne tid. Vi tror, at vi skal bruge orlovsordninger, uddannelsesstilbud og nedsat arbejdstid for at få alle i arbejde, og det er det, der bliver den regulerende faktor. Så må vi diskutere, på hvilke områder man kan regne med at man har 37 timer eller mere, og på hvilke områder man må sige, at her er der ingen sikkerhed for, at hvis man uddanner sig til det og det, så har man altså også en arbejdsuge, der svarer til 37 timer. Det er den diskussion, vi skal have i gang. Ellers kommer vi ind på den efter vores opfattelse fuldstændig futile diskussion om nedsættelse af dagpenge, nedsættelse af timelønninger og alt det her, ting, der både er umenneskelige og i øvrigt formentlig også uladsiggørlige, og som ikke vil føre nogen steder hen.

Min konklusion er, at tiden er forbi med, at vi passivt kan udbetale bistandshjælp og dagpengeydelse til folk, der i øvrigt er arbejdsføre.

Glønborg (KRF):

Alle mennesker har brug for at opleve, at de kan noget, som andre har brug for, altså at man yder noget til fællesskabet. Hvis man er arbejdsløs, så gribes man nemt af den negative følelse: Mig er der ikke brug for.

Kristeligt Folkeparti ser det som en menneskeret, at enhver har mulighed for både at leve og at virke i et fællesskab. Men det vil kræve nogle markante holdningsændringer både hos arbejdsmarkedets parter og politikere at afskaffe arbejdsløsheden. Der bliver behov for nytænkning og handling baseret på ægte solidaritet. Og den første handling, den første solidaritetshandling, vi må foretage, er at bøj alle de stive systemer, vi har. Vi har nogle alt for stive regelsæt. Det er jo grotesk, at da man for nogle år siden begik den dumhed at nedsætte den faste arbejdstid til 37 timer pr. uge, så gjorde man det jo, fordi man påstod, at det ville

skaffe flere i arbejde. Men da man glemte samtidig at sørge for den tilsvarende lønnedgang og faktisk hermed gav en timelønsstigning og dermed en forringelse af vor konkurrenceevne, så gav denne arbejdstidsnedsættelse jo ikke flere arbejdspladser. Der kom ikke flere i arbejde, tværtimod.

Man så er det grotesk at se, at det ikke er ret mange af dem, der er i arbejde, der kun har en 37 timers arbejdsuge. Mange af dem går jo rundt og hiver sig noget ekstra et eller andet sted. For den, der er i fuld beskæftigelse, har nemlig noget ud af at tage sig lidt ekstra arbejde hist og her, medens derimod den, der intet arbejde har, den, der er ledig, simpelt hen ikke får noget som helst ud af at tage et lille stykke arbejde. Det koster i alt for mange tilfælde vedkommende penge at påtage sig et kortvarigt arbejde eller et deltidsarbejde.

Disse stive regelsæt skal vi have ændret. Det var et krav fra Kristeligt Folkeparti i efteråret over for de partier, som vi var i forhandling med om strukturændringer på arbejdsmarkedet. Vi lagde et papir frem, hvor vi med nogle eksempler dokumenterede det fuldstændig vanvittige i denne ordning. Det kom der desværre ikke noget ud af, for der var ikke vilje til at løse disse problemer i efteråret.

Jeg skrev et par avisartikler om dette, og det fik jeg da en lille smule ud af. Jeg gav et par eksempler i disse avisartikler, og det medførte, at her lige før jul fik jeg besøg af en gruppe aktive arbejdsløse, som kom og overrakte mig en smuk dekoration med et stort julelys i, og de sagde, at det havde jeg fortjent, fordi jeg havde peget på det problem. De ville gerne udnævne mig til årets julelysmodtager, fordi jeg havde tændt et lille lys for dem, der virkelig var ramt af disse stive regler.

Og de gav mig så et juleaktuelt eksempel mere som bidrag til min samling: Grete er arbejdsløs. Hun vil helst have fast arbejde, men tager det aflønningsarbejde, hun kan få. Mandagen før jul har hun et 7-timers-rengøringsarbejde. Lønnen udgør 78 kr. i timen, og dertil skal lægges de supplerende dagpenge for resten af ugen. De supplerende dagpenge udbetales ikke med Gretes normale dagpengesats på 425 kr. om dagen, men kun med 80 pct. heraf. Da Grete ikke er fuldt ledig en hel uge før 1. juledag, mister hun desuden dagpengene for denne dag. Så Gretes indtægt i juleugen bliver

[Glønborg]

derfor for de syv arbejdstimer 546 kr. og de supplerende dagpenge 1.246 kr., alt i alt 1.792 kr. Hvis hun havde været fuldt ledig hele ugen, ville hun have fået udbetalt 2.550 kr. Det koster altså Grete 758 kr. at gå på arbejde i 7 timer. Vi kan simpelt hen ikke være bekendt at blive ved med at behandle ledige mennesker på den måde.

Nøgleordet for løsningsmuligheder er afskaffelse af alle hindringer for deltidsarbejde. Der er hindringer af mange slags for deltidsarbejde. Jeg skal ikke sige her, hvem det er, der ikke kan lide det, men der må jo være nogle, der ikke kan lide, at folk har deltidsbeskæftigelse, men som mener, at enten skal de være fuldtidsbeskæftigede, eller også skal de være fuldtidsledige; ellers kunne vi jo ikke have sådan nogle ordninger, som vi har.

Deltidsarbejde er altså et nøgleord for afskaffelse af arbejdsløsheden. Det kan ikke løse hele problemet, men det er et nøgleord for at komme i gang. Desuden er deltidsarbejde jo også en fantastisk god ting for familier med børn, og derfor har vi altid fra Kristeligt Folkepartis side slået til lyd for, at man skulle give folk med børn ret til deltidsarbejde. Det vil skaffe en lang række arbejdspladser. Både i den borgerlige og i den socialistiske side af denne sal må man erkende og indrømme, at der kunne blive masser af arbejdspladser, hvis vi gav forældre med børn ret til deltidsarbejde. Så skulle vi selvfølgelig også finde en økonomisk opmuntring til at vælge dette; jeg håber, at det lykkes.

Og lad os så bare erkende, at dansk produktion set i verdensperspektiv er meget lille; og det vil jo sige, at vores arbejdsløshedsproblem er et, som vi selv har skabt; vi skal ikke beskylde omverdenen for det. Hvis vi bare vil levere noget service og noget arbejde til en rimelig pris, som folk i andre lande har råd til at betale, så kan vi faktisk få arbejdsopgaver nok udefra. Vi har, som jeg sagde før, begået den dumhed at nedsætte arbejdstiden, og vi har pålagt erhvervslivet byrder, hvor vi burde have fjernet dem.

Som et andet eksempel på solidaritet mellem dem, der har arbejde, og dem, der ikke har arbejde, vil jeg sige, at Kristeligt Folkeparti gerne ser, at vi indfører en obligatorisk arbejdsløshedsforsikring for alle erhvervsaktive. Samtidig skal der naturligvis være bedre mu-

lighed for arbejdsløshedskasser, som er uafhængige af faglige organisationer. Jeg vil også gerne sige, at finansieringen også må ændres. Vi vil have en dagpengereform, hvorefter arbejdsmarkedets parter og staten dækker hver sin tredjedel af udgiften.

Desuden mener vi, at staten skulle tilbyde arbejdsmarkedets parter som præmiering af en lønfastholdelse, at man nedsætter momsen; næste skridt kunne så være, at vi ligefrem, når vi så, at det gik godt, lavede en lønnedgang til gengæld for en yderligere momssænkning. Men naturligvis skal de to ting kædes uløseligt sammen.

Vi mener også, at vi skal have nogle flere og bedre orlovsordninger. Socialistisk Folkeparti og Kristeligt Folkeparti har i mange, mange år stået sammen om at prøve på at overbevise resten af dette Ting om, at det er en nødvendighed, at vi skal have sådan nogle orlovsordninger, og jeg tror på, at vi får dem.

Jeg må slutte af med at sige, at den dagsorden, som Fremskridtspartiet har foreslået, kan Kristeligt Folkeparti ikke stemme for. Vi vil faktisk stemme imod den, fordi den er ensidig. Den peger kun på det ene moment at fremme konkurrencedygtigheden, men der er mange, mange andre momenter i denne sag.

Og så må jeg som gammel skolelærer sige, at jeg ikke kan stemme for, at man siger, man skal fremsætte initiativer. Det kan man ikke, man kan fremsætte forslag, og man kan tage initiativer!

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Grunden til, at jeg tager ordet for en kort bemærkning vel vidende, hvad der ellers foregår i huset – ikke velorienteret om det, men vidende om, at der sker noget andet i huset – er, at det jo er rigtigt, som Kristeligt Folkepartis ordfører siger, at vi har samarbejdet godt om de forskellige sabbatordninger, småbørns-sabbat osv., og det er vel også en af årsagerne til, at det til sidst lykkedes at få lavet en ordning for småbørnsforældre.

Derfor undrer det mig, at Kristeligt Folkepartis ordfører siger, at de socialistiske partier ikke er med til f.eks. at forbedre småbørnsforældrenes vilkår. Jeg har stået her i dag og sagt, at småbørnsforældre råber på tid, så hvorfor giver vi dem ikke den tid, sådan at nogle andre kan komme ind på arbejdsmarkedet i stedet?

[Lilli Gyldenkilde]

Vi har faktisk også fra SF's side talt højt fra denne talerstol mere end én gang om, at det også burde være muligt, at småbørnsforældre kunne arbejde på deltid. Det, vi så har føjet til, må jeg sige til hr. Glønborg, er, at mange småbørnsforældre ikke kan klare sig med den lave løn, der kan komme ud af det, og derfor burde vi se på en ordning, så man kunne få supplerende dagpenge. Og jeg var da meget tilfreds med, at CD er enigt med SF i, at vi skal se på spørgsmålet om supplerende dagpenge. De Radikale har talt om, at vi bliver nødt til at se på forskelligt omkring metoden.

Vi var faktisk et af de partier, der tordnede imod, at man afskaffede muligheden for supplerende dagpenge, fordi der er noget fuldtidstøttet i, at alle enten skal have fuldtidsarbejde eller være arbejdsløse. Og at man laver en lov, hvorefter folk selv kan vælge at blive arbejdsløse, har vi altid syntes var helt hen i hampen; så vi glæder os til at se nærmere på det punkt.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Hr. Glønborg satte fingeren på måske det allerømmeste punkt i vores fagforeningssystem med eksemplet på, hvordan en ledig i visse situationer skal have endog temmelig mange penge med sig på arbejde, hvis den pågældende drister sig til at tage f.eks. 7 timers arbejde inden for en uge. Det er ganske skandaløst, at ledige på den måde kan blive bremsede i at påtage sig et arbejde, de har mulighed for at få.

Vi har fra konservativ side i mange år kæmpet for, at det skulle kunne betale sig at arbejde. Der er nogle situationer, hvor det rent faktisk ikke kan betale sig at gå på arbejde, når man er ledig med dagpengere. Det er uholdbart. Derfor synes jeg også, det er vigtigt, at det bliver nævnt her i dag, at der faktisk er nogle løsninger på vej fra De Konservative med arbejdsministeren i spidsen, men godt fulgt op af samtlige forligspartier.

Omkring satsreguleringspuljen er det jo blevet aftalt lige før jul, at vi skal have løst det problem, som hr. Glønborg pegede på. Hr. Glønborgs parti er med i den aftale, som går ud på, at vi skal have fjernet de samspilsproblemer, der er på det område, sådan at det kan betale sig for folk at overtage arbejde også af korterevarende, midlertidig karakter. En løs-

ning er altså på vej; vi har faktisk lovet hinanden, at vi vil finde en løsning i 1993. Det synes jeg lige skal med i historien. Men i øvrigt er jeg fuldstændig enig i, at det er en komplet uholdbar situation, vi har i øjeblikket.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Glønborg får ordet for en kort bemærkning, og derefter regner jeg med at kunne give arbejdsministeren ordet.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg vil takke fru Pia Christmas-Møller for bekræftelsen af, at vi skal have dette problem løst.

Til fru Lilli Gyldenkilde vil jeg gerne sige, at når jeg sagde, at det må såvel borgerlige som socialistiske partier indse, så var det et forsøg på at samle hele salen. Det var selvfølgelig ikke et specifikt angreb på Socialistisk Folkeparti, for jeg ved godt, at vi har været meget enige netop om løsningen af dette problem. Derfor kom jeg også specielt tilbage til Socialistisk Folkeparti, som er det eneste parti, jeg med navns nævnelse har rost i denne sag.

Jeg håber, at vi fortsat kan stå sammen om at få disse problemer løst. Vi må erkende, at vi ikke kan blive hængende i nogle dogmatiske holdninger til dette her. Vi må bøje stivheden, og det tror jeg at vi er enige om at gøre.

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Det har jo allerede været en meget lang debat, og jeg skal ikke tage Folketingets tid ved at kommentere de enkelte indlæg og da slet ikke hvert enkelt element i de mange indlæg, der har været, men jeg skylder i hvert fald at gøre nogle bemærkninger til ordføreren for forespørgerne, hr. Poul Nødgaard.

Hr. Poul Nødgaard var inde på begrebet offentlige investeringer og anlagde det synspunkt, at offentlige investeringer ikke var den rigtige metode til at få bekæmpet arbejdsløsheden. Jeg er naturligvis enig med hr. Poul Nødgaard i, at offentlige investeringer alene ikke kan løse vores arbejdsløshedsproblem; men offentlige investeringer kan være mange ting og kan være meget nyttige også over for det private erhvervsliv. Hvis man er i stand til at finde frem til offentlige investeringer, som støt-

[Arbejdsministeren]

ter en positiv udvikling i det private erhvervsliv, kan det være et udmærket instrument, som vi kan tage i anvendelse for at få nedbragt arbejdsløsheden.

Hr. Poul Nødgaard var inde på arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger mere generelt – altså vores aktiveringssystem: arbejdstilbud, uddannelsesstilbud osv. – og hævdede, at de var nytteløse og ikke skaffede arbejdspladser. Jeg er enig i, at alle disse foranstaltninger ikke øger den samlede beskæftigelse i det danske samfund. Uanset hvordan man griber det an, vil der ske det, at det støttede arbejde – i alt fald i løbet af en periode – vil æde sig ind på det almindelige, ordinære arbejde, og derfor vil den samlede beskæftigelse ikke øges nævneværdigt.

Men derfra og så til at sige, at disse aktiviteter er nytteløse, er der et stort spring, og det er et spring, som i alt fald jeg ikke er parat til at tage. For vi står jo – det kan vi ikke bestride – med et meget stort antal arbejdsløse, som har et meget stort behov for at holde deres erhvervsmæssige kvalifikationer ved lige, og det får de i større eller mindre udstrækning mulighed for ved hjælp af disse foranstaltninger. Foranstaltningerne kan blive langt bedre end dem, vi har i øjeblikket, men alt i alt giver de de arbejdsløse sådanne muligheder, og det er det egentlige argument for at have sådanne foranstaltninger.

Hr. Poul Nødgaard var inde på en bestemt undersøgelse omkring arbejdsmarkedsuddannelser og fik det resultat ud af undersøgelsen, at arbejdsmarkedsuddannelserne nærmest var skadelige, og at hvis man havde fået sådan en arbejdsmarkedsuddannelse, havde man ikke en jordisk chance for nogen sinde at komme i beskæftigelse igen – det er nok en lidt overdreven beskrivelse af hr. Poul Nødgaards negative udtalelser.

Jeg kender godt undersøgelsen, og der kan være noget rigtigt i det, for disse arbejdsmarkedsuddannelser er meget målrettede, og det vil sige, at hvis man er kommet igennem sådan en meget målrettet uddannelse, der satser på en ganske bestemt arbejdsmulighed, og den arbejdsmulighed ikke eksisterer dér, hvor den arbejdsløse har sin bopæl, eller i nærmeste omkreds, ja, så kan man gå rundt og lede efter et job, som ikke er der, i stedet for at have øjnene åbne for, at der måske var andre jobmulighe-

der. Den effekt kan der være af meget målrettede tilbud.

Disse målrettede tilbud har deres store nyttevirkning, når der er behov for arbejdskraft af en ganske bestemt karakter i et regionalt område; men så er de til gengæld også brandgode. Derfor forstår jeg ikke, at hr. Poul Nødgaard vil afskaffe vores arbejdsmarkedsuddannelser. De er særdeles virksomhedsrelaterede, og virksomhederne har overordentlig stor indflydelse på, hvordan de er bygget op, og hvilket indhold der ligger i dem.

Endvidere var hr. Poul Nødgaard inde på de internationale undersøgelser, der er lavet om, hvor meget vi bruger på arbejdsløsheden i Danmark sammenlignet med andre OECD-lande, og dér ligger det jo sådan, at Danmark bruger langt mere, men det er navnlig de passive midler, vi bruger flere af. De midler, der bliver brugt til den egentlige aktive arbejdsmarkedspolitik, ligger nogenlunde på gennemsnitsniveauet i OECD; her er der altså ikke tale om, at vi bruger mere. Det burde vi måske gøre, hvis vi ellers var i stand til at skruer en aktiv arbejdsmarkedspolitik sådan sammen, at der var mening i den.

Fru Jytte Andersen kommenterede den artikelserie, der har været i Politiken for nylig. Nu vil jeg godt anlægge den vurdering, at politikere må være i besiddelse af så megen jordforbindelse og råstyrke, at vi ikke skal lade os hverken skylle eller blæse omkuld, bare fordi der kommer et par bølgeskulp i pressen.

Jeg er meget indstillet på at kigge på disse ordninger med løntilskud og se på, om reglerne er skruet sådan sammen, at der er rimelig sikkerhed imod, at der i en virksomhed slet ikke er en naturlig balance mellem den ordinært ansatte arbejdskraft og ansatte med løntilskud. Da jeg selv i gamle dage havde med disse ting at gøre i praksis, sørgede vi altid for at vurdere, hvorvidt der var en sådan balance, således at der ikke var virksomheder, der halvt eller næsten helt blev drevet ved hjælp af støttet arbejdskraft. Det er ikke meningen, det har aldrig været meningen, og hvis sådan noget finder sted, må vi altså bede først og fremmest kommunerne – for jeg tror, det navnlig er i de kommunale ordninger, det findes – men også arbejdsformidlingen om at være opmærksomme på, at man, før man giver løntilskud til ansættelse af en ledig i en virksomhed, skal undersøge, om der er en sådan skæv balance.

[Arbejdsministeren]

Men hvis man sammenligner beskæftigelseseffekten af de forskellige aktiveringsordninger for ledige – altså undersøger, hvor meget en given aktivitet gør for, at de ledige bliver bedre til at klare sig på arbejdsmarkedet, end hvis der ingenting var sket – er løntilskudsordningerne til de private virksomheder jo klart bedre end de andre ordninger. Mon vi ikke lige skulle passe på, at vi ikke kaster barnet ud med badevandet, men undersøge, om der er noget om snakken. Måske skal vi justere lidt på reglerne og være lidt mere opmærksomme på, hvordan det bliver styret, men indtil videre er jeg i alt fald ikke parat til at opgive systemet som sådant.

Fru Pia Christmas-Møller havde en meget dramatisk afslutning på sit indlæg – som i øvrigt var ganske udmærket, og jeg var helt enig i det – en dramatisk afslutning, der sagde noget i retning af, at hvis vi ikke fik en EF-løsning snart, så kunne det hele være hip som hap. Det var selvfølgelig en stærk udtalelse, men jeg er enig i den betragtning, der ligger bag – en betragtning, som også hr. Poul Nødgaard har været inde på i sit indlæg – at det er bydende nødvendigt, at vi meget hurtigt får en positiv afslutning af problemerne omkring Maastricht-aftalen. Det er vigtigt, at vi får løst det danske problem, og det er vigtigt, at vi får løst det engelske problem, for før det er sket, ved erhvervslivet i Europa ikke, hvor det hele bevæger sig hen. Derfor er man varsom med at tage nye initiativer, man er varsom med at investere, man tør ikke tro på fremtiden, og denne negative dyne skal vi have væk. Og den eneste måde, vi kan få den væk på, er ved at få afklaret forholdene i EF, så man i Europa ved, hvad retningen bliver i de kommende år.

Hr. Glønborg var inde på de problemer, der er for arbejdsløse, som går fra fuldtidsledighed til en periode med nogle få timers arbejde – var det ikke Gretes problemer i forbindelse med julehøjtiden? Jeg tror også, den konservative ordfører kommenterede dette spørgsmål.

Jeg vil blot her for god ordens skyld minde om, at vi jo faktisk er en række partier inklusive Kristeligt Folkeparti, der har indgået en aftale om, at vi skal have løst disse problemer med de supplerende dagpenge, så at man får en stigende indkomst til rådighed, hvis man tager flere timers arbejde.

Vi skal også have løst problemerne omkring søgnehelligdagsreglerne, der efter min opfattelse ikke fungerer, som de skal. Det regner jeg med at vi får klaret forhandlingsmæssigt i løbet af foråret 1993, så vi kan få vedtaget nye regler, som kan træde i kraft i løbet af efteråret.

Til sidst nogle generelle bemærkninger om debatten her i dag om arbejdsløshedsproblemet. Det er sagt af flere, at det jo ikke er første gang og næppe heller bliver sidste gang, at vi har en debat om arbejdsløshedsproblemet. Så vidt jeg kan lytte mig frem til, er vores debatform imidlertid ved at skifte karakter og efter min opfattelse absolut i positiv retning. Jeg synes, der er ved at komme mere realisme ind i debatten.

Vi har efterhånden fået superoptimisterne trukket ned på jorden – og med superoptimisterne mener jeg dem, der har givet udtryk for, at bare man lige gjorde sådan her, ja, så var arbejdsløshedsproblemet løst i løbet af ganske kort tid. Sådanne superoptimister hører vi ikke så meget til mere, og det tror jeg simpelt hen skyldes, at når nogle forsøger at give udtryk for sådanne synspunkter, siger befolkningen ganske enkelt til dem: Altså, enten har du ikke forstået noget af det hele, eller også er du fuld af løgn.

På den anden side skal vi være meget forsigtige med at give superpessimisterne – altså personer, der ikke tror på, at der overhovedet er mulighed for at gøre noget – for meget vind i sejlene. Det er naturligvis rigtigt – og det tror jeg de fleste her vil erkende – at vi ikke kan afskaffe arbejdsløsheden gennem lovgivning i Folketinget; men det er jo ikke ensbetydende med, at det er helt ligegyldigt, hvad vi gør herinde. De beslutninger, vi træffer i Folketinget, er i høj grad afgørende for, hvilke beslutninger der bliver truffet rundt om i de enkelte virksomheder, og dermed også afgørende for, hvor mange mennesker der er beskæftiget rundt omkring på vores virksomheder.

Vi kan ikke løse arbejdsløshedsproblemet, slet ikke her og nu gennem lovgivning i Folketinget, men vi kan påvirke mulighederne og også påvirke mulighederne sådan, at det ikke er urealistisk at forestille sig, at vi i løbet af et antal år får noget, der ligner fuld beskæftigelse i Danmark. Og med fuld beskæftigelse mener jeg en situation, hvor ingen i længere tid behøver forgæves at søge efter arbejde.

[Arbejdsministeren]

Det betyder naturligvis ikke, at det arbejdsløshedstal på 320.000, som vi har i øjeblikket, skal ned på 0, for der vil altid være en vis arbejdsløshed i kraft af den udvikling, der er i samfundet, fordi nogle er delvis tilknyttet en virksomhed og nogle er på vej fra ét job til et andet. Et arbejdsløshedstal på 100.000 tør jeg egentlig godt se på med megen sindsro; men det sidste par hundrede tusinde vil jeg bestemt ikke anse det for urealistisk at få væk, også i kraft af den demografiske udvikling i samfundet, altså dette, at der efterhånden bliver flere, der forlader arbejdsmarkedet, end der kommer ind på arbejdsmarkedet, i kraft af de små ungdomsårgange. Det gør en sådan situation mulig, hvis vi griber det rigtigt an her i Folketinget.

Jeg fornemmer, at der i stigende grad er en opfattelse af, at det problem, vi diskuterer her i dag: bekæmpelsen af arbejdsløsheden, skal løftes op over den almindelige partipolitiske tummel. Det er et problem, som på grund af sit omfang betyder, at vi er nødt til fra alle sider at være fordomsfri over for de forskellige tekniske løsninger, som skal tages i anvendelse. Jeg synes bestemt, at denne opfattelse har præget debatten i dag, og det synes jeg da er overordentlig positivt. Jeg føler selv, at det er umoralsk ikke at have fuld beskæftigelse som politisk målsætning, og derfor må vi arbejde på at komme så tæt på målet så hurtigt som muligt og i så stor udstrækning som muligt. Vi bør i alt fald konsekvent nægte at kapitulere over for arbejdsløsheden.

Jytte Andersen (S):

Jeg skal ikke forlænge debatten ret meget. Der foregår som bekendt andre ting her i huset, som efterhånden begynder at mærkes også her i salen. Vi har ellers haft det forholdsvis fredeligt og roligt her indtil nu.

Men et par betragtninger synes jeg alligevel at jeg på Socialdemokratiets vegne er nødt til at anstille. For det første har debatten vel fra et flertals side understreget, at der er brug for to træk i udviklingen. Det ene træk er flere almindelige job og færre tilskudsjob og kunstige job. Det andet træk er det, fru Lone Dybkjær meget flot var inde på, nemlig en bedre fordeling af arbejdet gennem rotationsaftaler, uddannelsesaftaler, forældreorlov, måske også orlov til ikke formålsbestemte opgaver osv. Det er jeg

meget enig i, og jeg synes, det var en meget flot helhedsbetragtning, der lå bag det indlæg, som fru Lone Dybkjær holdt.

Der var dog en misforståelse i det, nemlig at når vi taler om det nye arbejdsmarked, det alternative arbejdsmarked eller det tredje arbejdsmarked, eller hvilket navn vi nu skal sætte på det, så indebærer det ikke, at det skal være et tredjeklasses arbejdsmarked. Det indebærer alene, at der er tale om, at vi måske kan udvikle nye typer af job i grænselandet mellem den offentlige og den private sektor, på det kulturelle område, på det miljømæssige område, på fritidsområdet, på det sociale område, men bestemt ikke noget, der er sådan en slags sekunda-arbejdsmarked.

Endelig et par betragtninger om noget af det, som arbejdsministeren sagde i første runde – det er jo efterhånden nogle timer siden – om aktiveringsindsatsen. Den indsats, vi har i dag, kommer for sent, den er for dårlig, der er for lidt perspektiv i den, og derfor skal der naturligvis – hvad enten der nu sker noget ude i sidegangen eller ej – laves om på aktiveringsindsatsen, så den gøres bedre og bliver mere nærværende for de ledige, der måtte have behov for den.

Og allersidst vil jeg sige omkring fleksibilitet, stive systemer og flaskehalse, som der også har været talt om her i løbet af dagen, at det er faktisk sådan, at ikke én eneste flaskehals har kunnet dokumenteres, når man har prøvet det. Sandheden om virkelighedens verden på arbejdsmarkedet er jo, at lønmodtagerne i dagens Danmark er utrolig fleksible, og der er ikke grund til at lave om på nogen regler af hensyn til flaskehalse i en situation, hvor lønmodtagerne er så fleksible, som de er, og hvor de ledige stort set er parate til at påtage sig det arbejde, der måtte byde sig. Problemet er alene, at vi ikke har arbejdspladser nok, og det er det, vi skal tage afsæt og udgangspunkt i.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Jeg har fulgt med i debatten fra mit kontor, og jeg synes, den har været overordentlig interessant. Det er altid interessant, når vi, Folketingets politikere, beskæftiger os med noget, der eventuelt kunne nedsætte arbejdsløsheden.

Det, der får mig på talerstolen, er bemærkningerne fra arbejdsministeren om superopti-

[Køpke Christensen]

mister. Det er da ganske korrekt, at vi ikke længere har alle de superoptimister, der tror, at man bare sådan med ét slag kan tackle arbejdsløsheden.

Der er grund til at være pessimist, når vi taler om arbejdsløsheden, og derfor vil jeg gerne spørge arbejdsministeren: Hvorfor ikke for en gangs skyld prøve noget nyt? Jeg hentyder til arbejdsministerens bemærkninger om offentlige investeringer, for de er jo meget store, som arbejdsministeren ganske rigtigt sagde.

Vi har på det seneste set, at man har gennemført noget, som Fremskridtspartiet har harceleret meget over, og som man ikke engang kunne forestille sig i det tidligere marxistiske Østeuropa, nemlig at give løntilskud til unge mennesker. Jeg kan ikke undlade at citere LO-Bladet af 4. december 1992, hvor næstformanden for Dansk El-Forbund, Jørn Møller, udtaler, at han ikke mener, at tilskuddene er for små, men tværtimod frygter, at den nye ordning vil betyde, at svendene ryger ud til fordel for lærlinge:

»Når arbejdsgiverne kan få så store tilskud ved at ansætte en lærling, er jeg bange for, at de vil droppe svendene. Det er en ubehagelig situation, for på den ene side ønsker vi, at vore medlemmer skal bevare deres job, på den anden side kæmper vi for, at unge får en uddannelse.«

Fremskridtspartiet er ganske enig i denne udtalelse.

Jeg vil bare sige til sidst, som vi også har været inde på tidligere i dag, at vi ønsker at få skattetrykket sat ned, og det gør man altså ikke ved at give løntilskud. Det kunne man ikke drømme om i det tidligere marxistiske Østeuropa, men det har man altså gjort her fra Folketingets side med arbejdsministerens billigelse. Jeg vil gerne spørge arbejdsministeren, om han ikke mener, at det er en fejlinvestering, så det batter, og at det kommer til at gå ud over de uddannede svende, der ryger ud i arbejdsløshed.

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Jeg er enig med hr. Køpke Christensen i, at det afgørende og det, som vi skal bestræbe os for, naturligvis først og fremmest er at få flere arbejdspladser. Det synspunkt er i øvrigt også gået som en rød tråd igennem debatten i dag, herom er vi altså ikke uenige.

Men hr. Køpke Christensen gav også udtryk for, at uanset hvilke geniale forslag og hvilke geniale tekniske løsninger vi kunne lægge på bordet her i Folketinget, var det næppe realistisk at forestille sig, at arbejdsløsheden blev afskaffet lige med det samme, og det synspunkt er jeg også enig i. Men når det forholder sig sådan, har vi jo et ganske stort og et alt for stort antal arbejdsløse, som vi ikke bare kan lade sejle deres egen sø i mellemtiden, og som har det skidt på en række områder. Vi bør gøre en kraftig indsats for, at disse mennesker kan vedligeholde deres erhvervs-mæssige kvalifikationer og bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet, så de kan træde til, den dag der måtte være brug for deres arbejdskraft. Det skal vi af både sociale, menneskelige og også samfundsøkonomiske grunde.

Så kan vi diskutere, hvilke teknikker vi skal tage i anvendelse, og det er jo det, vi lægger op til i forbindelse med de diskussioner, som vi har afbrudt midlertidigt i øjeblikket, men som altså skal fortsætte. Her er det mit synspunkt, at vi ikke skal være alt for stridbare, når talen er om, hvilke muligheder der skal stå til rådighed for de lokale arbejdsmarkedsmyndigheder. Der skal være en bred vifte til rådighed, og så må man efterhånden prøve sig frem til, hvad der virker bedst, og hvad der har færrest skadevirkninger. Og som jeg sagde før, vil jeg bestemt ikke på nuværende tidspunkt være med til at afskrive muligheden for at få ledige ind på det private arbejdsmarked, hvis vi kan hjælpe til i form af et løntilskud.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Hr. Duetoft for en kort bemærkning.

Duetoft (CD):

Undskyld, fru formand, det var nu ikke en kort bemærkning, jeg bad om; jeg bad om at få ordet i ordførerrunden.

Men det bliver alligevel kun en kort bemærkning, nemlig at jeg glemte at meddele i min ordførertale, at CD stemmer imod dagsordenen fra Fremskridtspartiet. Det gør vi, fordi alle de tre elementer, der rent faktisk er indeholdt i den dagsorden, er det stik modsatte af det, CD står for, og det skulle da lige siges, synes jeg.

(Kort bemærkning).

Køpke Christensen (FP):

Jeg er da glad for, at ministeren gav sig tid til at kommentere det, jeg sagde, men jeg synes ikke, jeg fik et svar.

Jeg kunne forstå af ministerens tale, at ministeren også er modstander af for store offentlige investeringer og offentlige tilskud, og derfor spørger jeg endnu en gang: Er ministeren enig med Fremskridtspartiet og hr. Jørn Møller fra Dansk El-Forbund i, at når man giver løntilskud til f.eks. lærlinge, således som man har vedtaget kort før jul med ministerens billigelse, vil det resultere i flere arbejdsløse svende, flere arbejdsløse færdiguddannede? Når man som arbejdsgiver kan modtage løntilskud til en vis kategori af lønarbejdere, er det klart – det har vi jo også set af de sidste undersøgelser, der er lavet – at det er de fastansatte, de færdiguddannede osv., som vil ryge ud i arbejdsløshed til fordel for dem, der gives tilskud til, og er ministeren ikke enig i, at det er at gå den helt forkerte vej?

Det handler om at få de offentlige udgifter sat ned, så vi kan få skattetrykket sat ned og samtidig hjælpe erhvervslivet og få flere i beskæftigelse. Det hjælper ikke, at ministeren siger her fra talerstolen, at vi har jo en overgang, osv. Jeg er ganske enig med ministeren i, at der vil gå nogen tid, før de pågældende kan komme i beskæftigelse, men i den overgangsperiode er det da ingen undskyldning at sige, at vi må have de offentlige udgifter, for det skal vi jo. På et eller andet tidspunkt må man jo erkende, at nu må vi sætte de offentlige udgifter drastisk ned, så vi kan hæve den skattefri bundgrænse, få bedre gang i hjulene i erhvervslivet og dermed få flere i beskæftigelse.

Jeg vil gerne have et svar fra ministeren: Er ministeren ikke enig i, at det er at gå den gale vej med løntilskud?

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Hvis vi skal have løst vort arbejdsløshedsproblem, skal vi i høj grad lægge ideologierne på hylden, være fordomsfrie over for forskellige tekniske løsninger og være modige nok til at afprøve forskellige tekniske løsninger. Og jeg er fuldt ud parat til at acceptere forskellige holdninger til, hvordan man bedst kan gøre det, det er faktisk det, jeg lægger op til.

Der er bare én holdning, jeg ikke vil acceptere, nemlig at man siger til den arbejdsløse:

Ned på sofaen, kammerat, og dér bliver du liggende! Det er umenneskeligt, det er helt forkert rent socialt set, og samfundsøkonomisk kan det ramme os på det grusomste om nogle år. Den holdning vil jeg ikke acceptere, så vil jeg hellere acceptere en løsning, der måske kan være nogle skævheder i, og dem må vi så rette op, når vi bliver opmærksomme på dem. Men fordomsfrihed skal vi have, og vi skal ikke acceptere den passive linje.

Poul Nødgaard (FP):

Jeg har kun en enkelt bemærkning til hr. Duetoft.

Det, der bringer mig på talerstolen, er hr. Duetofts meddelelse om, at CD ikke kunne stemme for Fremskridtspartiets dagsorden, fordi CD er afgørende imod de tre elementer i dagsordenen. Jeg må dermed konstatere, at CD er modstander af, at Danmark får en dagpengereform, at man nedsætter indkomstskatterne, og – hvad der forbavser mig allermost – at man forbedrer konkurrenceevnen. Det er helt fantastisk, jeg havde i hvert fald troet, at CD gik ind for det sidste punkt.

Og så vil jeg i øvrigt benytte lejligheden til at sige, at jeg kan jo forstå af det, der er sket i salen her i dag, at den eneste dagsorden, der kommer til afstemning, er den, Fremskridtspartiet har fremsat. Jeg må faktisk tage det som udtryk for, at Folketingets øvrige 7 partiers holdning til arbejdsløsheden ikke kan nedfældes på et stykke papir. Jeg synes, det er ganske, ganske fattigt, at man ikke kan formulere en mening om arbejdsløshedsspørgsmålet, som kan komme til afstemning, jeg synes faktisk, det er lidt for galt.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Netop i disse minutter bør man måske nok overveje, hvad man siger fra denne talerstol, for man skal jo kunne læse indenad. Når jeg er imod dagsordenen, skyldes det, at vi ikke er tilhængere af en dagpengereform med omlægning af finansieringen, at vi ikke er tilhængere af at nedsætte indkomstskatten, og at vi ikke er tilhængere af at reducere de offentlige udgifter. Det med at forbedre konkurrenceevnen er jo kun en følgevirkning.

Så mit svar på hr. Poul Nødgaards spørgsmål er: Ja, vi er imod alle tre ting, og det fremgik også af min ordførertale.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (FP):

Så må jeg ønske CD's vælgere til lykke med, at de er så dårligt repræsenterede på Christiansborg.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 2 af Poul Nødgaard (FP) (se foran) forkastedes, idet 8 (FP) stemte for, 108 (S, KF, V, SF, CD, RV og KRF) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 39:

Forslag til folketingsbeslutning om valgfrihed i den offentlige sektor.

Af Kim Behnke (FP) m.fl.
(Fremsat 10/12 92).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Kirkegaard):

Siden Fremskridtspartiets beslutningsforslag første gang var til behandling, har regeringen fremlagt moderniseringsredegørelsen »Valg af velfærd, konkurrence med frit valg for borgerne«, hvor der redegøres for regeringens principielle holdning. I de efterfølgende måneder har regeringen fremsat en række lovforslag om friere valg i den offentlige sektor, friere valg for forældre af dagtilbud, friere valg af hjemmehjælp, frit valg af folkeskoler og gymnasier og frit sygehusvalg.

Folketingets behandling af forslagene har imidlertid vist, at de nye tanker skal have deres tid for at slå igennem. Kun forslaget om frit valg på sundhedsområdet, som er en genfremsættelse fra forrige samling, og som først blev mødt med kraftig kritik, har nu opnået tilslutning fra et stort flertal i Folketinget. De øvrige forslag på undervisningsområdet og det soci-

ale område synes der endnu ikke at være flertal for, men regeringen vil om nødvendigt genfremsætte dem alle. Regeringen er overbevist om, at de nye tanker vil slå igennem, det er blot et spørgsmål om tid, som vi så det med forslaget om friere sygehusvalg.

Fremskridtspartiet har med genfremsættelsen af dette beslutningsforslag i særlig grad fremhævet ønsket om at give befolkningen adgang til at vælge mellem private og offentlige serviceydelser. Ud over adgang til friere valg for borgerne giver regeringens lovforslag allerede på tre områder større muligheder for private serviceydelser: Der gives mulighed for friere valg af indlæggelse på private eller foreningsejede sygehuse efter lægehenvielse, der indføres ydelsesbeviser til køb af hjemmehjælp, som kan indløses af private firmaer, og der gives friere muligheder for at vælge alternativer til det offentlige børnepasningstilbud.

Regeringen har sammen med Kommunernes Landsforening iværksat et udvalgsarbejde, bl.a. om mulighederne for at give borgerne større valgfrihed. Som det allerede fremgik af såvel finansredegørelsen for 1992 som af hæftet »Vejen til fuld beskæftigelse«, er regeringen meget enig i det hensigtsmæssige i at inddrage den private sektor i fremstillingen af flere serviceydelser. Formålet hermed er at skabe mere konkurrence og dermed en højere grad af effektivitet i den offentlige sektor.

Et andet formål med at give bedre betingelser for at imødekomme behovene for service er at skabe nye beskæftigelsesmuligheder. Regeringen har derfor nedsat to udvalg, der skal forberede de næste faser af indførelsen af friere valg. Det ene udvalg skal komme med forslag til at forbedre mulighederne for at anvende private producenter af velfærdsydelser, mens det andet udvalg skal undersøge mulighederne for og problemerne ved at indføre ydelsesbeviser på flere områder, end det allerede er foreslået. Dette udvalg vil også se på mulighederne for, at ydelsesbeviserne kan indfries af private producenter. På grundlag af disse udvalgsarbejder og under indtryk af udviklingen i holdningerne til de forslag, der allerede er fremsat i Folketinget, vil regeringen overveje, hvordan vi bedst kommer videre.

Regeringen er altså enig i grundsynspunktet i beslutningsforslaget, og i næste folketingsamling er det regeringens hensigt at fremsætte